

EUROPolitika

AVRUPA BİRLİĞİ POLİTİKALARI DERGİSİ

YAYIN & İDARİ KURULU

EURO Politika Dergisi
İmtiyaz Sahibi & Genel Yayın Yönetmeni
Yusuf ERTUĞRAL

Baş Editör
Ali İzzet KEÇECİ

Editör (Ekonomi)
Kudret ÇELTEKLİGİL

Editör & Dış Haberler Sorumlusu
Nilfem BAYKAN

Editör & Uluslararası İlişkiler Sorumlusu
Filiz DASTAN

Editörler Kurulu
Beril HAKVERİR | Eda CANIMANA

Yayın Türü / ISSN No
Yaygın Süreli / 2149 - 9217
2 Aylık Süreli

Baskı
Repar Tasarım Matbaa (Sertifika No: 40675)
Yenibosna Merkez Mh. Cemal Ulusoy Cd. No: 43
Bahçelievler/İstanbul

İdari Merkez
Olmadık Projeler | Hızır Çavuş Mescidi Sok. No:40/A Balat 34087
İstanbul- TR

Web: www.europolitika.com
e-posta: editor@europolitika.com & iletisim@europolitika.com

İÇİNDEKİLER

İskoçya'nın Bağımsızlık Manifestosu.....7	
Sezgin MERCAN	
Doç. Dr. Başak Alpan ile Türkiye-AB İlişkilerinin Geleceğine Yönelik Söyleşi.....12	
Oğuzhan SABUNCU	
Brexit on Steroids: Route for Scotland's Accession to the EU.....19	
Ayşe Tuğçe SAMSUN	
İşçi Partisi Hesaplaşma Günü Sonrası Çözüm Arıyor.....24	
Esther Webber Çeviri: Emre GÜNGÖR	
İskoçya'da Yükselen Bağımsızlık Çağrıları.....27	
Nilfem BAYKAN	
Geri Dönüş Zamanı! İskoçya Avrupa Birliği'ne Nasıl Geri Dönebilir?.....32	
Hans Von Der Burchard Çeviri: Emre GÜNGÖR	
Tarihin Neresindeyiz! Avrupa Birliği Neresinde.....37	
Ali İzzet KEÇECİ	
Gazetecilikte Haberin Objektiflik Niteliği.....41	
Filiz DAŞTAN	
The ethnic-confessional mobilization politics as the stability and progression's stalemate in the Western Balkans.....51	
Faruk Hadžić	
Analyzing The Importance Of The National Identity Concept On The Path To Europeanization Process Of Serbia And Croatia.....69	
Seda Gözde Tokatlı	

Editörden

Bağımlılıkların ve bağımsızlıkların gölgesinde yeni bir döneme giren Avrupa Birliği, yeni başkanı Joe Biden ile yeni bir dünya tasavvuru başlatan ABD gibi önce Türkiye ardından da Ortadoğu ile bozulan ilişkilerini düzeltme ve ileride neler yapabileceğinin hesabını ve bu bozulan ilişkileri nasıl düzeltebileceğinin arayışında bir döneme girdi. AB yetkililerinin şüphesiz geçen birkaç sene öncesine göre daha sıcak mesajlar verdiği ve Türkiye'nin AB yolunda halen bir yolcu ve potansiyel bir aday olduğunu vurgulamaları ve buna binaen Türk yetkililerinin de geçen birkaç senede hiç dillendirilmeyen "Türkiye'nin yönünün batı olduğu ve AB'nin nihai hedef" olduğu açıklamaları iki tarafında elini kolaylaştıran hamlelere yol açtı. Sadece bu birkaç açıklama ile ilişkilerin normalleştiği ve yoluna girdiğini düşünmemiz şüphesiz fazla iyi niyetli olur ancak özellikle aşılama sonrası COVID-19 salgınının etkilerinin kırılması ve önümüzdeki birkaç ay içinde yeniden ülkeler arası turistik seyahate vize verilecek duruma geleceğini görmemiz yeni bir dönemin başında olduğumuzu göstermektedir. Ekonomik ve sosyal hayatın sadece Türkiye ya da AB de değil tüm dünyada artık sinyal vermeye başladığı bir dönemde gevşeme sinyali veren pandemi önlemleri bu durumda olan tüm ülkelerin

elini rahatlatacak bir dönemi haber vermektedir.

AB içerisinde başta İskoçya meselesi olmak üzere hali hazırda bekleyen pek çok mesele olduğu gibi, Merkel sonrasına hazırlanan AB de gözle görünür bir şekilde "görünen lider" kim olacak sorusu da sorulmaktadır. AB'nin bir güçlü lider politikaları etrafında şekillenmediği ve karar organlarının tek bir liderin sözü ile hareket etmediği ortadadır ancak tüm bunların yanında AB'nin görünen yüzü olan Merkel'in sonrasında nasıl bir liderlik anlayışı gelişeceği de merak konusudur.

Yeni sayımızda, İskoçya meselesi başta olmak üzere AB içerisinde yaşanan meselelere ve bugüne bakmaya çalıştık, herkes gibi bizlerde pandemi dönemi yasakları ile mücadele etmeye çalışırken bir yandan da Euro Politika okurlarını son gelişmelerden haberdar etmek için elimizden geleni yaptık.

Balkan politikaları açısından önemli veriler sunan iki önemli İngilizce makaleye de ev sahipliği yapan bu sayımız, gelecekte AB'nin hareket merkezi olması muhtemel olan Balkanlar konusunda da önemli ipuçları verecektir.

Dünden bugüne yönümüzün ve siyasetimizin temelinin dönük olduğu batı ve batının siyasi yapısı Avrupa Birliğinin geleceği ve gündemi şüphesiz ülkemizin ve siyasetinin geleceği ile de bağlantılıdır. AB'nin Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da atacağı adımlar bu bölgelerde var olan sorunların çözümünde doğrudan başat rol oynayacaktır öyle ki; bu bölgelerde var olan sorunların çözümü Türkiye'nin de öncelikleri arasındadır.

Pandeminin tamamen sona ermesi ve yine salonları doldurup uzun saatler boyunca AB politikaları konuştuğumuz günlere dönmemiz dileğiyle. Sabır, az kaldı...

Ali İzzet KEÇECİ
EUROPolitika Dergisi
Baş Editörü

İskoçya'nın Bağımsızlık Manifestosu

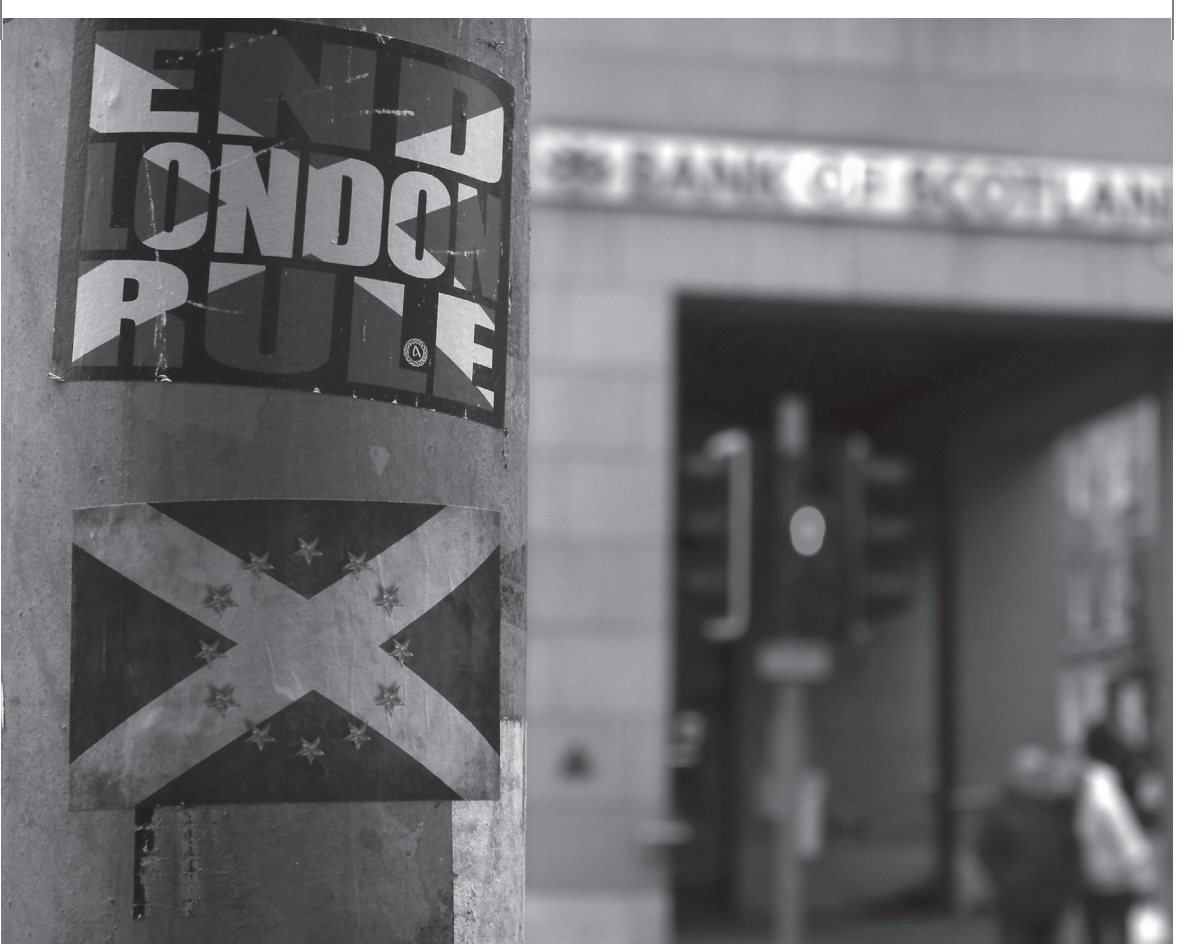
Sezgin MERCAN*

2021 Baharı itibariyle İskoçya'da gerçekleştirilen son seçimlerin ardından bağımsızlık tartışmaları yeniden öne çıkmış durumdadır. Her ne kadar İskoçya'da bu konu uzun süredir ilgi odağı olsa da, son seçimler İskoç kamuoyunun bağımsızlık ve dolayısıyla yeni bir referandum konusunda ikilemde kaldığını göstermiştir. İskoç Ulusal Partisi'nin seçimleri kazanmasına rağmen İskoç Parlamentosu'nda çok az bir açıklama olsa çoğunluğu elde edemeyişi adeta bunun kanıtıdır. İkilemde, Birleşik Krallık hükümetinin İskoç bağımsızlığına karşı tutumu da etkileyici bir faktördür. Her ne kadar küresel salgın koşullarında İskoç bağımsızlığına yönelik çabalar ertelenmiş olsa da, İskoç hükümeti ile Birleşik Krallık hükümeti arasında bu erteleme dışında pek de ortak yön yokmuş gibi görünmektedir. Özellikle merkezi hüküme-

tin Muhafazakar Parti temelli olması ve İskoç siyasetinin bu parti politikalarına yönelik yerleşmiş tepkisi ortaklığı iyice zorlaştırmaktadır.

İskoç Ulusal Partisi'nin son seçim manifestosu, bir başka deyişle bağımsızlık manifestosu çeşitli vurgularla hangi ilkelere önem verildiğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda ilk sıraya daha iyi bir demokrasiye erişme isteği yerleştirilebilir. Manifestoda tüm İskoçya'nın İskoçların istediği yönde ilerlemesi gerektiğinin altı çizilmiştir. Westminster hükümetleri dışında İskoç hükümetleri üzerinden daha iyi bir yönetişimin sağlanmasına işaret edilmiştir. Sağlık hizmetlerinin kamulaştırılmasının ve adil bir sosyal güvenlik sistemine ulaşılmasının önemi ifade edilmiştir. Sağlık alanı Covid salgını gölgesinde İskoç Ulusal Partisi için bağımsızlık yolunda daha da sembolik bir anlam taşımaya

*Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, E-posta: mercan@baskent.edu.tr

başlamıştır. Herkesin eşit olduğu ve insanların ihtiyaçlarını gözeten bir sosyal yapıyı inşa etme hassasiyeti yansıtılmıştır. Gelir vergisinin dondurulması vaad edilmiştir. Gençlerin üniversite, staj, iş imkanlarının geliştirilmesi ve profesyonel iş hayatına atılmadan önce fon desteklerinin sağlanması çağrısı yapılmıştır. İskoçya'nın maddi kaynaklarının nükleer silahlar için değil, İskoçların öncelikleri için harcanması önemsenmiştir. AB'ye yeniden üye olma hedefi ortaya konmuştur. İskoçya'nın uluslararası alanda çatışmaların çözümü ve barışın korunması için rol yüklenmesinin desteklendiği belirtilmiştir. Bunun için bir Barış Koruma Enstitüsü'nün kurulması planlanmıştır. İskoç Parlamentosu'nun Westminster karşısında

korunması vurgusu bir diğer dikkat çekici atıf olmuştur. Bu ifadenin daha somut hali ise şu şekilde dillendirilmiştir: "Geleceğimiz Boris Johnson tarafından kararlaştırılmamalıdır. Nicola Sturgeon liderliğine ihtiyacımız vardır."

Söz konusu Boris Johnson olunca liderlik rekabetinin çetin geçtiği tahmin edilebilir. Seçim kampanyası sürecinde ve seçimlerden bugüne iktidar deneyimi kapsamında Johnson'un Birleşik Krallık siyasetinde oldukça etkin ve dönüştürücü bir konuma geldiği görülmüştür. Net hedefler ortaya koyma, kararlılık, sağ ve sol taban desteğini alabilme, geniş oy potansiyeline sahip olma, güçlü liderlik, popülizmden beslenme, Krallık siyasetinde partilerarası geçişkenliğin

artışı, artan güvenlik kaygıları ve bunun kontrolcü bir hükümet profiline adeta ihtiyaç doğurması gibi hususlar, gerek seçim kampanyası sürecinde gerekse de sonrasında bunlara karşılık veren Johnson'ın elini güçlendirmiştir. Kemer sıkma politikalarının kaldırılması, sağlık hizmetlerinin fonlanması, yatırımların arttırılması, göçün kontrol edilmesi, kolluk kuvvetlerinin arttırılması, güçlü bir hükümet ve yönetim yapısının kurulması, güvenliksiz dünyada daha da güvenli bir ülkenin yaratılması gibi vaadlerle de geniş bir desteğe kavuşmuştur. Birleşik Krallık tarihsel süreç içinde başka bir gücün kendisini gölgede bırakması olasılığında hep endişe etmiş ve bunun olmaması için de hep çaba sarfetmiştir. Bu durum meydan savaşlarında ne kadar gerçekleşse, bugünün diplomatik zeminlerinde ve yerel yönetim mekanizmalarında da o kadar gerçek olmuştur (Marshall, 2019, ss. 120-122). Birleşik Krallık bugün Avrupa'da kendisinden daha güçlü bir ülkenin kıta politikasını şekillendirmesini istememektedir. Bunu coğrafi konumunun sağladığı doğal güvence koşullarında savunmaktadır (Marshall, 2019, ss. 120-122). Bu güvence koşullarında demokrasi ve özgürlük yolunda cesur adımları kıta Avrupası ülkelerine kıyasla çok erken yıllarda atabilmesi de onun güç iddiasında elini sağlamlaştırmıştır. Elbette 18. yüzyıldan bugüne Birleşik Krallık uluslararası alanda nüfuzunu kaybetmiştir, fakat gücünü korumayı ve arttırmayı hiç ihmal etmemiştir (Marshall, 2019, ss. 120-122). Tüm

bu koşullarda İskoç hükümetinin ve İskoç Ulusal Partisi'nin sol siyaset ve sosyal devlet hassasiyeti ile İskoçya'nın jeostratejik önemi, temsilcileri tarafından farklılaştırıcı bir siyasi çaba olarak savunulmaya devam edilmektedir.

İskoçya'nın jeostratejik öneminin önde gelen göstergesi Grönland-İzlanda-Birleşik Krallık Aralığı'dır. Uluslararası deniz yollarının düğüm noktası olan bu Aralık, Birleşik Krallık için Kuzey Atlantik'te sürdürülebilir bir fayda ve stratejik üstünlük sağlamış ve sağlamaya da devam etmektedir. Kuzey Avrupa donanmalarının ve hatta Rus donanmasının Atlantik'e ulaşmasında Grönland-İzlanda-Birleşik Krallık Aralığı'nı kullanma zorunluluğu bunu net şekilde göstermektedir (Marshall, 2019, ss. 120-122). Bu Aralık uluslararası düzeyde Birleşik Krallık açısından avantaj sağlarken, ulusal düzeyde de İskoçya'ya avantaj sağlamaktadır. Çünkü Birleşik Krallık'ın Kuzey Denizi ve Kuzey Atlantik'teki gücü İskoçya üzerinden sağlanmaktadır. Bu özellik, 2014'te İskoçya'nın bağımsızlığına dönük referandum koşullarında İngiliz hükümetini oldukça endişelendirmiştir. Diğer endişe kaynakları ise, her ne kadar bunları kısıtlama yetkisine sahip olsa da, İskoçya'nın kurumsal ve hukuki dayanaklarıdır.

İskoç siyasetinin farklı yönleri ve İskoç hükümetinin yetkileri köklü bir tarihsel geçmişe dayanmakta olup kurumsal ve hukuki karşılığa sahiptir. 1707'deki Birlik Anlaşması ile kendi hukuk sistemine sahip olan

İskoçya'nın, kiliseye, ulusal bankaya, Birleşik Krallık Parlamentosu'nda temsil edilmek için sabit bir kotası bulunmaktadır. Bunun yanında, yerel yönetim, sosyal politika ve eğitim alanlarında bağımsızlık hakkı vardır. Yönetim konusunda yetkileri zamanla daha da artmış, hükümet dairesinin (Scottish Office) kurulmasıyla bu iyice belirgin hale gelmiştir (Benedikter, 2016, ss. 175-177). Dış politika, ekonomi politikaları merkezi hükümetçe belirlense de, hukuk, eğitim ve yayıncılık gibi konular bu dairenin sorumluluğunda olmuştur. Bu daire bir yandan İskoçya'yı adeta bağımsızlığa hazırlarken diğer yandan da Birleşik Krallık politikalarının İskoçya'ya uyarlanması işlevini yüklenmiştir. Bu daireye 1998'de İskoçya Yasası (Scotland Act) da eklenince İskoç siyaseti parlamenter bir zemine kavuşmuştur (Benedikter, 2016, ss. 175-177).

2000'li yılların başından itibaren aktif şekilde çalışmalarını yürüten İskoçya Parlamentosu'ndan ve işlerliğinden İskoçya hükümeti sorumlu kılınmıştır. Sağlık, eğitim, yerel kurumların düzenlenmesi, sosyal yardım, kalkınma politikaları, içişlerini ilgilendiren hususlar, çevre, tarım, spor ve istatistik gibi konularda İskoç yönetiminin sorumluluğundadır. Dış politika, ulusal güvenlik, vergi düzenlemeleri, iç pazar, iş hukuku gibi konulardan ise Birleşik Krallık hükümeti sorumludur (Benedikter, 2016, ss. 175-177). İskoçya'nın kültürel ve etnik özelliklerinin korunması da özerklik ve bağımsızlık tartışmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Bu doğrultuda

1984'te Kelt dilini ve kültürünü teşvik etmek için resmi bir kuruluş olan Commun Na Gaidhlig kurulmuştur. Bu kuruluş Keltçe'nin İngilizce'nin yanında resmi işlemlerde kullanılması için çalışmıştır. Her ne kadar bu tam olarak hayata geçirilemese de, İskoçya hükümeti dilin bazı okullarda kullanımını yaygınlaştırmıştır (Benedikter, 2016, ss. 178-179).

Özel olarak İskoç bağımsızlık hareketinin, genel olarak da İskoç siyasetinin temeli 1934'te kurulan İskoç Ulusal Partisi'ne dayanmaktadır. Bu parti her ne kadar özü itibarıyla yerel bir siyasi parti olsa da, zamanla Birleşik Krallık siyasetini de etkileyen bir parti haline gelmiştir (Örmeci, 2020, ss. 226-229). İskoç Ulusal Partisi kuruluşundan itibaren İskoçya'ya geniş yetkiler verilmesini savunmuş, ancak 1960'lardan sonra sesini duyurma gücüne kavuşmaya başlamıştır. Bu yıllarda her ne kadar partideki iç tartışmalar yükselişini sekteye uğratsa da, 1970'lerden 1980'lere uzanan süreçte milliyetçiliğin ve Kuzey Denizi'ndeki petrol kaynaklarına sahip olma isteğinin etkisiyle parti güç kazanmıştır (Örmeci, 2020, ss. 226-229). 1990'da partinin başına Alex Salmond'un geçmesi ise İskoç siyasi hareketi için kuvvetlendirici etki yaratmıştır (Örmeci, 2020, ss. 226-229). 2014'teki bağımsızlık referandumuna kadar yoğun bir kampanya yürüten Salmond, referandumda 'bağımsızlığa hayır' sonucuyla yüzleşince istifa etmiştir. Yerine Salmond'un yardımcısı, bir İskoç milliyetçisi olan ve Margaret Thatcher'a karşıtlıkla siyasete atılan Nicola

Sturgeon geçmiştir. Sturgeon ile İskoç Ulusal Partisi 2015'ten itibaren Avam Kamarası'nda ve İskoçya Parlamentosu'nda etkisini artırmaya başlamıştır (Örmeci, 2020, ss. 226-229). Sturgeon, bağımsızlık meselesi yanında bir diğer önemli tartışma konusu olan Brexit'le de karşı karşıya kalmıştır.

Brexit süreci İskoç bağımsızlığı için ayrı bir tetikleyici unsurdur. Sturgeon liderliğindeki İskoç Ulusal Partisi AB üyeliğinin devamını desteklemiş ve ayrılmaya karşı çıkmıştır. Brexit, bağımsızlık referandumu için adeta bir mazeret konumuna gelmiştir. Zaten İskoçya'da genel bir Avrupa bütünleşmesi desteği süregelmiştir. Birleşik Krallık'ın 1980'lerdeki neoliberal politikaları ve Thatcher hükümetinin Avrupa bütünleşmesine şüpheli yaklaşımı, İskoçya'da Avrupa bütünleşmesinin sosyal hassasiyetler üzerinden desteklenmesi sonucunu doğurmuştur (Mercan, 2020, s. 158). Brexit gerçekleşikten sonra da parti, AB üyeliğini destekleyen bağımsız bir İskoçya için yeniden referandum yapılması gerektiği fikrini öne çıkarmıştır. Bu fikir, arkaplanda özerklik ve bağımsızlığı barındıran, merkez sol düşünceyle harmanlanmış bir milliyetçiliği yansıtan niteliğe sahiptir (Örmeci, 2020, ss. 229-231). İskoç Ulusal Partisi parti politikalarını savunmak konusunda hassas, ekonomide devletçiliğe yatkın, nükleer güçten arındırılmış bir savunma stratejisini destekleyen ve AB üyeliğini savunan bir parti olup, ideolojik yönelimini bu unsurlar belirlemiştir (Örmeci, 2020, ss. 229-231).

Sonuç olarak belirtmek gerekirse, Birleşik Krallık'ın köklü bir demokrasi geleneğine sahip olması ve yerel özerklik sınırlarını geniş tutması, şimdiye kadar İskoçya'nın Birleşik Krallık içinde kalmasına zemin hazırlamıştır. Bu zemin, İskoçların siyasi, ekonomik ve sosyal konularda Birleşik Krallık hükümetlerinden ayrı tutum takınmalarını da kolaylaştırmıştır. Bu ayrılık artık Westminster'ı zorlamaktadır. İskoçya'nın, bağımsızlık durumunda İngiliz Uluslar Topluluğu'na (Commonwealth) bağlılığının devam edecek olması ve Krallığın İskoçya'nın devlet başkanı statüsünü koruyacak olması Londra'yı yatıştırıcı sembolik hususlar olarak kaydedilebilir. Bundan sonraki süreçte Londra'nın İskoçya'yı yatıştıracak ne gibi yeni adımlar atacağı ise esas takip edilmesi gereken konudur.

Kaynakça

- Benedikter, T. (2016) Modern Özerklik Sistemleri (Dünya Özerklik Sistemleri), Ankara: Nika Yayınevi.
- Marshall, T. (2019). Coğrafya Mahkumları, İstanbul: Epsilon Yayınevi, İstanbul.
- Mercan, S. (2020). "İskoçya Bağımsızlık Hareketi." Yıldız, U. B. (Ed.) Avrupa Birliği Ülkelerinde Ayrılıkçı Hareketler: Katalonya, Bask Bölgesi, Kuzey İrlanda, İskoçya, Flaman Bölgesi ve Kuzey İtalya, Ankara: Nobel Yayınları.
- Örmeci, O. (2020). İngiltere (Birleşik Krallık) Siyaseti, İstanbul: Urzeni Yayınevi.

Doç. Dr. Başak Alpan ile Türkiye-AB İlişkilerinin Geleceğine Yönelik Söyleşi

Oğuzhan SABUNCU: Türkiye-Avrupa Birliği (AB) ilişkilerinde önümüzdeki dönemde neler bekliyorsunuz? Pandeminin etkileri, AB'nin gerek ekonomik sorunlarla gerekse iklim kriziyle mücadele etmek için attığı adımlar ilişkilerde ne gibi değişikliklere yol açar? Size göre neler yaşanabilir, ilişkilerin yeniden ilerlemesi için neler yaşanmalı?

Doç. Dr. Başak ALPAN: Türkiye-AB ilişkileri gibi uzun vadeye yayılmış ve çok farklı dinamiklerle ve mekanizmalarla belirlenen bir ilişkide neyin ne olacağını söylemek çok zor. Ama ben hiçbir siyasi aktörün (ne Türkiye'de ne AB'de) tam bir kopuşa yol açacak bir eylemin siyasi yükünü sırtlanmayacağını düşünüyorum. Yani yakın gelecekte tam bir kopuş olmayacak ama hepimizin de gördüğü gibi Türkiye-AB ilişkilerinde adaylık perspektifi neredeyse tamamen kayboldu. Bu hem AB'nin genişleme perspektifinin zayıflamasıyla -ya da sınırlı olmasıyla diyelim- ve son yaşanan Covid-19, Brexit gibi kriz gündemleriyle, hem de Türkiye ile olan ilişkinin

mülteci politikası gibi transaksiyonel ve sektörel konulara indirgenmesiyle yakın ilişkili... Tabii ki kriz demişken Avrupa Birliği'nin gündemini ve önceliklerini oluşturan dijitalleşme ve iklim krizi gibi konular bağlamında da Türkiye ile kurulan ilişkinin sınırlılığını vurgulamak lazım. Örneğin 27. Fasl 'Çevre' açık olan bir Fasl olduğu için elbette ilgili bakanlıklar gereken düzenlemeleri yapıyorlar, Yeşil Mutabakat çerçevesinde de AB ile müzakereler devam ediyor. Ama ben hala çevre konusundaki uyumlanmanın daha çok teknik düzeyde kaldığını ve geniş bir perspektiften değerlendirilmediğini düşünüyorum.

Oğuzhan SABUNCU: Aralık 2020 Avrupa Birliği Liderler Zirvesi'nden hemen önce başlayan yoğun diplomasi trafiği, AB liderlerinin Türkiye'ye yönelik bir yaptırım uygulama kararı almaması üzerine aynı yoğunlukta devam etti ve meşhur 'Sofagate' olayının yaşandığı Komisyon Başkanı Ursula von der Leyen ve Konsey Başkanı Charles Michel'in Ankara ziyaretiyle bir doruk noktasına çıktı. Ancak iki

tarafın tartışılan konular arasındaki çok temel meseleler olan 2016 Mutabakatının uygulanması ve göç konusunda işbirliği dışında pek bir anlaşmaya varamadığı da söylemlerden anlaşılabilir:

Bu noktada sizce bu görüşmeler dizisi iki taraf arasındaki ilişkilerin düzeltilmesinde elle tutulur bir sonuç yaratılmasını sağlar mı?

Doç. Dr. Başak ALPAN: Uzun süredir siyasi kınama mesajlarını saymazsak AB’de bir Türkiye gündemi yoktu. Bu nedenle gerek ikili siyasi zirvelerin gerekse gündemin Türkiye olduğu Konsey zirvelerinin yapılması yeni bir gelişme ve ilişkilerin düzeltilmesi için bir fırsat yaratabilir. Demin de söylediğim gibi ilişkilerin göç gibi teknik konulara hapsolmesi Türkiye’nin adaylık perspektifini daraltsa da iletişimin sürmesi ve ‘Pozitif Gündem’ gibi ilişkileri canlandırma-

ya yarayan adımların atılmasının her zaman olumlu olduğunu düşünüyorum.

Oğuzhan SABUNCU: AB’nin 2020 yılının ikinci yarısında ve 2021 yılındaki Konsey zirvelerinde Türkiye’ye sunduğu “pozitif gündem” çerçevesinde Gümrük Birliği modernizasyonu, ticaret kolaylığı, üst düzey diyalog mekanizmaları, toplumlar arası bağlantılar ve göç alanında işbirliği gibi teklifler yer alıyor. Bu teklifler, atılması gereken “somut adımlar” düşünüldüğünde yeterli mi?

Doç. Dr. Başak ALPAN: ‘Pozitif Gündem’ ve içerdiği somut adımlar olumlu olsa da yeterli değil, zaten başka bazı dinamikleri düşünmeksizin gerçekçi de değil. Örneğin Gümrük Birliği’nin güncellenmesi, Paris Anlaşması’nı imzalamayan bir Türkiye tarafından nasıl başarıla-

cak? Ya da kamu ihalelerindeki şeffaflık, diğer kurumsal düzenlemeler olmadan nasıl başarılabilecek? Bu nedenle bahsettiğiniz somut adımları, teknik, doldurulması gereken kutucuklar olarak değil daha geniş politik ve hukuki bir dönüşüm süreci olarak görmek gerekiyor.

Oğuzhan SABUNCU: *Birlik, 2016'da imzalanan göç anlaşması dahilinde gündeme gelen vize serbestisinin yürürlüğe girmesi için 6 kriterin yerine getirilmesi konusunda ısrarcı davranıyor. "Pozitif gündem" dahilinde bu konu da AB'nin vereceği bir tavizle masaya yatırılabilir mi? Türkiye'nin tavrını nasıl etkiler?*

Doç. Dr. Başak ALPAN: Avrupa Komisyonu, 72 kriterin 65 tanesinin karşılandığını 4 Mayıs 2016 tarihinde yayımladığı Vize Serbestisi Diyalogu hakkındaki raporu ile onayladı, Aralık 2018'de de Türkiye, AB kriterleriyle uyumlu pasaport basımına uygun

yükümlülüğünü yerine getirdi, yani bu altı kriter meselesi en az 3 yıldır gündemde. Ben Birlik tarafının bu konuda taviz vermeyeceğini, Türkiye tarafının kriterlerin karşılanması için çaba harcayacağını düşünüyorum. Günün sonunda vize serbestisi, seçmen kararını ve politikacıların algılanmasını birebir etkileyen bir unsur. Ben böylesi bir manevranın siyasi irade tarafından muhakkak önemsenmediğini ve bu bağlamda bürokratik sürecin de ivme kazanacağını düşünüyorum.

Oğuzhan SABUNCU: *İki taraf arasındaki "samimiyet eksikliği" sorununun birçok kaynağı olduğu aşikâr. Bu sorunu çözmek için üst düzey diyalogun yoğunlaştırılması ve toplumlararası hareketliliğin/temasın artırılmasının bir yararı olur mu, yoksa temel sorun siyasi liderlerin birbirine karşı duyduğu samimiyet eksikliğinden mi kaynaklanıyor?*

Doç. Dr. Başak ALPAN: Türkiye'deki Avrupa söylemlerine bakarsanız devamlılığı en tutarlı olan söylem 19. yüzyıldan beri 'çifte standart' söylemidir. Bu, Birlik açısından böyle değil, Birlik, Türkiye'ye bakışını ve 'samimiyet eksikliği' vurgusunu zaman zaman yapıyor. Böylesi sürekli olduğu bir algı, aktörlere bağlı değişmekten çok yapısal bir soruna işaret eder. Ben 'Pozitif Gündem'in vurgularından olan insani etkileşimi ve hareketliliği çok önemsiyorum ve toplumlara olumlu yönde etkisi olacağını düşünüyorum. Ama bence etkileşim ne kadar çok olursa olsun bu 'samimiyet eksikliği' vurgusu hep olacak, çünkü siyasi gündeme tahvil edilmesi kolay bir kavram. Aslolan, haklar ve özgürlükler bağlamında gereken dönüşümü sağlayıp müzakere sürecini sürdürmek. Türkiye bunu gerçekleştirebilirse böyle olumlu bir tabloda "samimiyet eksikliği" olsa olsa arada bir liderler tarafından kullanılan bir serzeniş cümlesi olur.

Oğuzhan SABUNCU: Türkiye'nin AB ile ilişkilerini düzeltme yolundaki en önemli aşamalardan biri, sıklıkla tekrarlanan hukuk ve ekonomi reformları olarak öne çıkıyor. Bu doğrultuda Türkiye, yeni bir İnsan Hakları Eylem Planı ve Hazine ve Maliye Bakanı'nın "Takvimini hazırladık" dediği ekonomik reform gibi çeşitli adımlar atacağını açıkladı. Bu adımlar AB tarafından yeterli bulunur mu? Bulunmazsa sizce ne gibi adımlar atılmalı? Bu alanda da daha önce bahsettiğimiz "samimiyet eksikliği" bir sorun teşkil eder mi?

Doç. Dr. Başak ALPAN: Şimdi bir kere İnsan Hakları Eylem Planı'nı ve Ekonomik Reform'u ayrı ayrı düşünmek lazım. Türkiye'de zaten adaylık öncesi iyi kötü işleyen bir pazar ekonomisi vardı, bu nedenle Türkiye Kopenhag Kriterleri'nden ekonomik olanlarını kolaylıkla yerine getirdi. Başından beri Türkiye'nin en büyük sorunu siyasi kriterlerle yani insan hakları alanındaki ihlallerle ilgili oldu. Bu bağlamda, İnsan Hakları Eylem Planı'nın hayata geçirilmesi ve şeffaf bir şekilde uygulanması daha zorlu bir süreç anlamına geliyor. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı alındığı, Türkiye'nin Freedom House tarafından 'özgür olmayan ülke' kategorisinde değerlendirildiği bir ortamda, Plan'ın gerçekten devreye sokulması ve uygulanmasının hayati önemi daha iyi anlaşılıyor.

Oğuzhan SABUNCU: Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye yönelik davranışlarını iki taraf arasındaki jeopolitik konulardan kaynaklanan (Kıbrıs sorunu, Doğu Akdeniz, Ermenistan-Azerbaycan geriliminde ve Libya'da Türkiye'nin rolü vs.) gerginlikler çok büyük ölçüde şekillendiriyor. Joe Biden başkanlığındaki ABD ise Donald Trump dönemine kıyasla AB'yle çok daha sıkı işbirliği içinde hareket edeceğini demeçleri ve hareketleriyle çok net bir şekilde göstermiş durumda. Bu işbirliğinin, özellikle pandemi krizinin yavaş yavaş hafiflemesiyle birlikte, Türkiye-AB ilişkilerini etkisi ne olabilir?

Doç. Dr. Başak ALPAN: Biden yönetiminin Trump yönetimine kıyasla çok taraflı bir dış politika uygulayaca-

ğı açık. Bunun Türkiye-AB ilişkilerine yansımaları da elbette olacaktır. Daha Biden yönetimi iş başına gelmeden etkisi oldu hatta- Aralık 2020 AB zirvesinde Doğu Akdeniz konusunda Türkiye'ye yaptırım uygulanmamasının bir sebebi de Birliğin Biden yönetiminin Türkiye konusunda nasıl bir yol izleyeceğini görmek istemesiydi. Biden yönetiminin Türkiye-AB ilişkilerine bir etkisi bu çok taraflılığa dönüş olacaktır. Bir diğer konu da Biden yönetiminin AB üyesi olmayan NATO üyeleriyle ilişkiyi önemsemesi gibi gözüküyor. Amerika'nın Norveç, Birleşik Krallık ve Türkiye gibi NATO üyeleriyle ilişkisini arttırmaya yönelik çabaları, az önce bahsettiğim çok taraflılığın dış politikada bir diğer yansıması olarak görülebilir.

Oğuzhan SABUNCU: Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin AB üye

ülkesi olması ve Birliğin birçok yetkilisi ve üye ülke liderlerinin Yunanistan ve GKRY ile dayanışma içinde olduklarını sıkça dile getirmiş olması, Türkiye cephesinden "AB'nin krize objektif yaklaşmayacağı" eleştirilerini doğuruyor. AB, Türkiye ve krizin tarafı olan diğer ülkeler arasındaki sorunları gidermek için eleştirilere rağmen tarafsız bir "ara bulucu" rolü oynayabilir mi?

Doç. Dr. Başak ALPAN: AB, Kıbrıs sorunu çözülmeden Kıbrıs'ı üye olarak alarak bu krizde çok başarılı bir sınav vermeyeceğini yıllar önce gösterdi. AB Kıbrıs sorununa objektif yaklaşamaz, zaten artık kendi açısından bunu yapmak için bir sebebi de yok, bir tarafta iki üye ülke (Yunanistan ve Kıbrıs) ve diğer tarafta müzakere süreci çok da iyi gitmeyen bir aday ülkeden (Türkiye) bahsediyoruz. Ben Kıbrıs müzakerelerinin tekrar canlanmasını önemsiyorum, ama AB'nin bu konuda herhangi çarpıcı ya da kayda değer bir etkisi olacağını düşünmüyorum.

Oğuzhan SABUNCU: Stratejik partnerlik/imtiyazlı partnerlik" gibi Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğine alternatif birçok model uzun süredir AB-Türkiye ilişkilerinin gündeminde yer alıyor. İki taraf arasındaki ilişkilerin içinde bulunduğu bu zor süreçte son olarak Brexit sonrası Birleşik Krallık-AB Anlaşması'nın, Türkiye-AB ilişkilerine model olabileceği de tartışılmaya başlandı. İki taraf adına mevcut mekanizmalar (örn. Gümrük Birliği) ve sonu belli olmayan üyelik müzakereleri üzerinden yürüyen bir ilişki modeli mi

daha avantajlı, yoksa "imtiyazlı partnerlik" veya Brexit Anlaşması modeli üzerinden kurulacak yeni bir model mi?

Doç. Dr. Başak ALPAN: 'İmtiyazlı Partnerlik' kavramı, ortaya atıldığı günden beri Türkiye kamuoyunun tüylerini diken diken eden bir konu, neredeyse kırmızı çizgi. Özgehan Şenyuva'yla Brexit'in Türkiye'de elitler, kamuoyu ve basın tarafından nasıl algılandığını anlamaya çalıştığımız araştırma, yenilerde Palgrave Yayınevi tarafından yayınlandı. Bu araştırma, Brexit sürecinin 'imtiyazlı ortaklık' ya da adaylıktan başka bir ilişki biçiminin Türkiye kamuoyunda eskisi kadar korku ile karşılanmadığını gösterdi. Yani nasıl ki AB, adına anayasa demeden Lizbon anlaşması gibi iddialı neredeyse bir anayasa hükmünde olan bir metni yasalaştırdı, Türkiye de zaten hali hazırda adına 'imtiyazlı ortaklık' demese de böyle transaksyonel bir ilişki yürütüyor AB ile, örneğin göç konusunda. Ama ben son tahlilde, adına 'imtiyazlı ortaklık' densin denmesin, Türkiye-AB ilişkilerinin tam üyelik sürecinden soyutlanmış bir modele oturmasını doğru bulmuyorum.

Oğuzhan SABUNCU: *Avrupa Yeşil Mutabakatı, AB'nin üyelik müzakere süreçleri devam eden ve komşu ülkelerle ilişkilerini yeniden birtakım normlar çerçevesine oturtabilmesi için önemli bir fırsat teşkil edebilir mi? Böyle bir durumda "Sınırdan Karbon Düzenleme Mekanizması"ndan etkileneneği düşünülen Türkiye'nin neler yapması gerekir?*

Doç. Dr. Başak ALPAN: Demin de söyledim, ben Yeşil Mutabakatın hala bütünselliği içinde Türkiye'de anlaşılmadığını düşünüyorum. Ya da en azından kamuoyunda bu şekliyle tartışılmıyor. Gerek Ekonomi Bakanlığı gerekse Çevre ve Şehircilik Bakanlığı sürecin teknik müzakeresini gayet ustalıkla sürdürüyor, ama Mutabakatın hayata geçirilmesi için ciddi bir siyasi irade de gerekiyor. Örneğin Türkiye gibi elektriğin çok pahalı olduğu, yani enerjinin şirketler açısından oldukça karlı bir alan olduğu bir ülkede, iktidar bu şirketleri karlarının düşmesi pahasına yenilenebilir enerjiye ikna edebilecek mi?

Oğuzhan SABUNCU: *Yeşil Mutabakat, etkileyeceği birçok alan hesaba katılırsa, ilerleyen dönemde üyelik müzakerelerini yeniden harekete geçiren bir "dışarıdan entegrasyon" alanına dönüşebilir mi?*

Doç. Dr. Başak ALPAN: Mümkündür, ama dediğim gibi çevre meselesinin bizde uyandırdığı hoş algıya karşılık gelecek kadar kolay bir alan değil çevre.

Oğuzhan SABUNCU: *Avrupa siyaseti için önemli bir dönüm noktası olan Almanya federal seçimleri yaklaşıyor ve seçimlerin kıran kırana geçeceği yayınlanan anketlerden çok net bir şekilde anlaşılabilir. Angela Merkel'in yerine CDU'nun başına gelen, çeşitli çevrelerce "Türk dostu" olarak adlandırılan ve eyaletindeki göçmen topluluklarla sıkı ilişkileri olduğu bilinen Armin Laschet'in Merkel'in*

ardından Şansölye seçilmesi, AB-Türkiye ilişkilerini ne ölçüde etkileyebilir? Laschet, Merkel'in son dönemde AB-Türkiye hattında yaşanan gerginlikleri yatıştırıcı rolünü devam ettirmeyi tercih eder mi? Laschet'in CDU/CSU Birliği'nin başında olduğu bir koalisyon hükümeti yerine anketlerde keskin bir çıkış sergileyen Yeşiller'in en büyük parti olduğu ve Şansölye adayları Annalena Baerbock'un başında bulunduğu bir koalisyonun Türkiye'ye yönelik tutumu nasıl olabilir?

Doç. Dr. Başak ALPAN: Almanya'nın başında bulunan liderin Türkiye-AB ilişkilerini önemli derecede etkileyeceği çok açık. Ama Laschet de Baerbock de Almanya'nın lideri olacak ve öncelikleri elbette Almanya'nın kendi iç siyasi süreçleri olacak. Laschet'in Türk dostu olarak temsil edilmesinin en büyük sebebi temsil ettiği Kuzey Ren-Vestfalya Eyaleti'ndeki Türkiyeli göçmen toplumuyla iyi ilişkiler kurmuş olması ve Türkiye-AB ilişkilerine liberal ve hak temelli bir yaklaşım sergilemesi, yani Laschet Şansölye olursa Türkiye'nin üyelik perspektifinin savunucusu olacağına bir garantisi yok. Laschet, göç konusunda Merkel'in proaktif tutumunu desteklediği için liderliği durumunda göç meselesi, tekrar başlıca gündem maddesi olabilir. Baerbock ise Putin gibi liderlerin otoriter eğilimlerini açıkça eleştiren ve bunu sorunsallaştıran bir aday. Baerbock'un Almanya Şansölyesi olduğu bir AB'nin Türkiye'ye yaklaşımında değerler ve hukukun üstünlüğü daha ön planda olabilir.

Oğuzhan SABUNCU: Laschet veya Baerbock'un Şansölyesi olduğu bir Almanya'nın AB içindeki konumunda ne gibi değişiklikler olabilir? Bilindiği üzere Laschet, AB bütünleşmesine Merkel'den daha sıcak bakarken Baerbock'un özellikle çevre, ekonomi ve güvenlik ve savunma konularında Merkel hükümetine göre bir hayli farklı bir tutumu var. Bu kişilerin AB'ye etkisi nasıl olur?

Doç. Dr. Başak ALPAN: Laschet'in AB ajandasını Merkel'den daha fazla önemseyeceğini düşünüyorum. Merkel ne kadar istikrarlı ve kriz yönetiminde başarılı bir lider olsa da Avrupa tarihinin en AB dostu lideri değildi. Laschet, CDU seçmeni arasında popülaritesini arttırmak için Avrupa dostu yönünü ortaya çıkarabilir ve daha AB yanlısı bir politika izleyebilir. Baerbock ise AB'nin ortak savunma politikasını ve NATO'yu oldukça önemseydiğinin sinyallerini veriyor. Bu nedenle iç siyasette daha ortanın solu bir söylem kullanacak olsa da Baerbock'un liderliğinde Almanya'nın daha aktif bir dış politika sürdüreceğini düşünüyorum. Bu da ister istemez daha aktif bir AB dış politikası anlamına gelecektir.

Oğuzhan SABUNCU: Değerli Hocam, kıymetli vaktinizi ayırarak değerli görüşlerinizi bizlerle paylaştığınız için EURO-Politika dergisi adına teşekkür ederiz.

Brexit on Steroids: Route for Scotland's Accession to the EU

Ayşe Tuğçe Samsun*

Introduction

The victory of the Scottish National Party (SNP) after the election held in May poses questions for the U.K and for another old acquaintance: the EU. Since Nicola Sturgeon and Scottish Greens are determined to move Scotland back to the Union, substantial issues are waiting to be solved, such as the third requirement of Copenhagen Criteria and potential border adjustments. However, before moving on with the accession process, the principal hurdle SNP is confronting is the second independence vote which the UK has -so far- succeeded to resist. Hence, while the UK is trying to protect the integrity of the Kingdom, Sturgeon is seeking the perfect time to bring citizens to the ballot boxes. If both parties reach a consensus with regards to the future of Scotland, this also amounts to the zero-sum game in which one will consolidate the power she maintained, whereas the other will lose her credibility. Although Boris Johnson is ardently against such a

referendum and is afraid of a similar trend that might occur in Northern Ireland, considering the potential triggering effect that may come off on the pro-independence movement, sometimes it is better to let it happen and hope for the best.

No Easy Way to Say Goodbye

Brexit was a break-up of a member who was never fully in. With over two thousand pages, both sides tried to prevent any possible train crash rather than designating the future of the partnership. In contrast to all the efforts for building a stable atmosphere, each side sometimes violated the agreement (for instance; the UK's bid for extending the grace period and the EU's attempt in undermining the peace process in Northern Ireland by triggering Article 16). Given the fact that the end of fifty years of membership turned into medieval torture, it will not be easy for Scotland which has been a part of Britain for 314 years. Scotland already functions as a semi-independent state within the

* Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi | EURO Politika Dergisi Yazarı

United Kingdom after legislative powers were given to Edinburgh in 1998 and followed up by more devolution of powers with the Scotland Act 2012 (Halls, 2012). Even though, the win for the “no” camp in 2014 independence referendum was a decisive blow to the pro-independence movement, Alex Salmond was right at one thing: the rise of SNP put a scare of enormous proportions at the heart of Westminster establishment. After all, in 2014, almost half of the population supported independence compared to 33 percent in early 2010s. (Ball, 2014). Although the worry over Scotland’s economic well-being in the possibility of independence cultivated more support for the anti-independence camp, Brexit and Nicola Sturgeon’s impressive management of the pandemic increased the support for the independence camp.

Though, polls before the election were indicating that the support for the SNP had been falling- albeit, from previously high levels, the party reached its fourth consecutive victory last month by winning 64 seats in the parliament - one more than in the 2016 election. Yet, it could not manage to secure knife-edge majority as the polls predicted. Scottish labor took 22 seats which is two down from the 2016 election results. The results denote that the Labor continues to be on the edge and its place is being taken down by the SNP and the Scottish Greens. Even though the party managed to become a party of Scotland during 1970s and 1990s by combin-

ing Scottish trade unions to fight for Scottish interests against Westminster and by achieving the greatest aim of Scotland: Holyrood, the mounting unpopularity of Tony Blair in London and the party’s choice to stand behind Westminster, made the SNP tempting for the working-class. Consequently, SNP became Scotland’s voice and an effective force against England.

Now, the SNP is waiting to hold another referendum for independence as soon as the COVID-19 crisis is over, but the Scots are currently split on this issue. According to a September analysis of recent polls, while more than 70 percent of Scots under the age of 35 think that Scotland should be independent, asset-owning older Scots strongly opposed the idea by stating that economic turmoil it might entail (Maxwell, 2021). In the meantime, the Conservatives, Lib Dems, and Labor have all opposed the plebiscite, expressing that Scotland’s focus should be on recovery from COVID-19. Moreover, Boris Johnson already suggested that another referendum should not be held for about decades. However, the constitutional union depends on the consent of the governed. If Mr. Johnson insists on not granting a fresh vote, it also means turning a voluntary union into a compulsory one as Ciaran Martin indicated in his recent analysis, which most likely will increase the support for the breakaway (Martin, 2021).

It is incontrovertible that a victory in a second referendum would lead Scotland to a chaos similar to the one

which the U.K confronted in 2016. There are some technical and legal challenges analogic with Brexit for instance; access to fishing waters, the right to study and to work in one another's territory and separating assets. Furthermore, unlike Brexit, Scotland needs to determine the future of oil and gas reserves and the fate of nuclear weapons. Considering Scotland and Britain are more interwoven than the U.K was into the EU; the SNP should seek a way to avoid the trauma that the U.K experienced.

Could Scotland End Up Back in the EU?

It is irrefutable that the Scots are more Europhile than the English, given that they voted 62% to 38% in favor of remaining in the EU. Before Brexit, a doctor in Dundee could easily identify herself as European, British, or Scottish at the same time and had the liberty to work in Barcelona as they did in Birmingham. Brexit took away the right of freedom of movement from the Scots along with the Erasmus program -which is significantly popular among Scottish students -despite the fact that they voted against it. The SNP, on the other hand, emphasized the importance of continuing EU membership during the first

referendum, and now expresses its desire to return to the EU. This resulted in the worry over whether independent Scotland should reapply to the EU and how the EU would treat such an application.

In legal terms, as Barroso's letter – which is now known as the Barroso Doctrine- to Lord Tugendhat confirmed that since Scotland became third country to the EU, she must apply to join to the EU under Article 49 TEU¹. Although, it was debated during the 2014 referendum that whether Scotland should join the Union by amending the EU treaties under Article 48 TEU², after Brexit, such internal enlargement became impossible. (Salamone, 2020) However, Scotland was a part of the Union for nearly five decades, and it has a stable, advanced democracy and a functioning free-market economy, thus there is no doubt that it will meet the political and economic requirements of Copenhagen Criteria. The main focal point of Scotland after gaining independence would be to show the administrative and institu-

1 Article 49 TEU: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016M049>

2 Article 48 TEU: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12008M048>

tional capacity to perform the responsibilities of the membership. Even though there is a waiting line with regards to the Western Balkan Enlargement, scholars such as Kirsty Hughes and Tobias Lock stated that considering Scotland meets all the EU's acquis ranging from Single Market to Common Foreign and Security Policy and Customs Union, the accession process might be completed within 3 or 4 years. (Hughes & Lock, 2017) Also, Brussels expert Anthony Salamone suggests that when Scotland becomes a member of the EU, it would be eligible to be represented by 14 MEPs in the European Parliament similar to Denmark, Finland, and Slovakia (Nutt, 2020).

Despite all the goodwill, Scotland needs to overcome the difficulties with respect to the currency, staying in the Common Travel Area with rest of the UK and taking approval from all the EU member states. Firstly, in contrast to pro-European sentiment over the country, the Scots show little enthusiasm for joining the Eurozone. If Edinburgh is keen to introduce its own currency, it must be able to run a stability-oriented monetary policy. Given that the new currency of Scotland will have little credibility compared to the Pound or the Euro, the chances of imported inflation in Scotland are extremely high. Another option would be to continue currency union with the U.K. However, during the 2014 campaign on indyref, Scotland's desire in this regard was immediately refused by Westminster.

The final option, although it is not favorable among new member states, is joining the Eurozone. However, to become a part of the Eurozone, member states should have their national currency that has a stable exchange rate against Euro at least for two years. As it turns out, Scotland will face obstacles of currency alternatives, at least at first.

Secondly, there is no doubt that Scotland's choice will be opting out of the Schengen area and remaining within the CTA considering the economic and the political reasons as well as the cultural ties. It is unlikely for the EU to make opting out of Schengen a troublesome experience for Scotland. In this regard, Scotland most probably needs to come to an agreement about CTA by receiving approval from the UK and the Republic of Ireland. Once the consensus has been reached, a similar provision that of Ireland/ ROI would need to be settled for Scotland. (Nyatanga, 2021)

Lastly, being a part of the EU requires the consent of all members which will not be easy, given that some of the member states-namely Spain- are struggling with independence movements at home. Spain meticulously refrained from threatening Scotland that it would block such accession during 2014 and shows no sign of doing so this time around. The main condition of Spain in this regard that Edinburgh must follow the membership path like other candidate countries by ticking the boxes of membership without any privileges or

any fast-track processes. Seemingly, Madrid would not veto Scotland's membership, as long as the Scots ensure that the secession will happen legally under the U.K law and will not be declared one-sided as Catalonia's regional government did in 2017. (Burchard, 2021)

To sum up, when Scotland is to prepare itself for another plebiscite, it is a crystal-clear fact that it first needs to overcome family matters with the rest of the UK and then demonstrate its interests in joining the EU.

Bibliography

Ball, S. (2014, September 19). *Why Scotland said no to independence*. France24: <https://www.france24.com/en/20140919-why-scotland-said-no-independence-scottish-referendum-uk>

Burchard, H. v. (2021, May 10). *Haste Ye Back! How Scotland could return to the EU*. POLITICO: <https://www.politico.eu/article/haste-ye-back-how-scotland-could-rejoin-the-european-union/>

Halls, S. (2012, December). *Catalonia, Scotland, and Flanders Force Separatism Back on the EU Agenda*. GMF: <https://www.gmfus.org/blog/2012/12/06/catalonia-scotland-and-flanders-force-separatism-back-eu-agenda>

Hughes, K., & Lock, T. (2017, February 20). *An Independent Scotland and the EU: What Route to Membership?* European Futures: <https://www.europeanfutures.ed.ac.uk/an-independent-scotland-and-the-eu-what-route-to-membership/#Author>

European Futures: <https://www.europeanfutures.ed.ac.uk/an-independent-scotland-and-the-eu-what-route-to-membership/#Author>

Martin, C. (2021, April). *RESIST, REFORM OR RE-RUN: SHORT- AND LONG-TERM REFLECTIONS ON SCOTLAND AND INDEPENDENCE REFERENDUMS*. Blavatnik School of Government: <https://www.bsg.ox.ac.uk/research/publications/resist-reform-or-re-run-short-and-long-term-reflections-scotland-and>

Maxwell, J. (2021, May 7). *Does Scotland Really Want Independence?* The New York Times: <https://www.nytimes.com/2021/05/07/opinion/international-world/scotland-independence-snp.html>

Nutt, K. (2020, February 18). *Report reveals an independent Scotland's route back into the EU*. The National: <https://www.thenational.scot/news/18242098.report-reveals-independent-scotlands-route-back-eu/>

Nyatanga, D. (2021, March 31). *Scotland's route to EU membership*. LSE Blogs: <https://blogs.lse.ac.uk/brexit/2021/03/31/scotlands-route-to-eu-membership/>

Salamone, A. (2020, February 20). *What would it take for Scotland to rejoin the EU as an independent state?* LSE Blogs: <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2020/02/05/what-would-it-take-for-scotland-to-rejoin-the-eu-as-an-independent-state/>

İşçi Partisi Hesaplaşma Günü

Sonrası Çözüm Arıyor

Esther Webber

Parti lideri Keir Starmer, ülke çapında küçük düşürücü yenilgi ardından baskı altında.

İşçi Partisi, seçimlerde Muhafazakarlara karşı büyük oy kaybı sonrası mevcut politikalarında kökten bir değişime gidiyor.

İşçi Partisi'nin 'kalesi' olarak sayılan Hartlepool'da dahi Muhafazakarlara karşı yüzde 16'lık bir oy kaybı yaşayan parti, aynı zamanda Nuneaton ve Harlow gibi önemli şehirlerin konseylerinde de sarsıntıya uğradı.

Muhafazakârlar, Tees Valley belediye başkanlığını açık ara farkla kazanması ardından seçim başarısını taçlandırmak için yalnızca West Midlands belediye başkanlığını güvence altına almaları gerekiyor.

Parti lideri Keir Starmer, seçim sonuçlarından "acı bir şekilde hayal kırıklığına uğradığımı" söyledi ve İşçi Partisi'nin "destekçilerinin güvenini kaybettiğini" itiraf etti.

"Sonuçların tüm sorumluluğunu alıyorum ve bunu düzeltmek için elimden gelenin en iyisini yapacağım. Parti olarak değiştik ama ülke çapın-

da yeterince güçlü bir dava yaratamadık."

Muhalefetteki İçişleri Bakanı Nick Thomas-Symonds, BBC'ye verdiği demeçte partinin her seçimden sonra yaptığı gibi "Hartlepool'da kaybettiğimiz insanlarla tekrardan bağlantı kurmayı hedefleyen politikalar üreteceğiz" dedi.

Starmer ise partinin dört bir yandan ateş altında kaldı. BBC tarafından Starmer'ın başının belada olup olmadığı sorulduğunda İşçi Partisi milletvekili Clive Lewis, "Başı kesinlikle dertte, hepimizin başı dertte. Başı belada olan sadece İşçi Partisi değil, ilerici kampın da başıbelada" yanıtını verdi.

Şu an Lordlar Kamarası üyesi olan Blairci eski Ulaşım Sekreteri Andrew Adonis, The Times Red Box'ta Starmer için, "liderin geçici bir figür olduğu ortaya çıktı. İyi bir adam ve iyi bir insan hakları avukatı olabilir ancak üst seviyede bir politik becerilere sahip değil." dedi.

Perde arkasında ise seçim kampanyası sırasında alınan taktiksel politikaların çökmesiyle suçlamalar havada

Labour lader Keir Starmer said he was disappointed with the election results | Tolga Akmen/AFP via Getty Images

uçtu. Starmer'ın kilit danışmanlarından Jenny Chapman, Brexit yanlısı bir kent olan Hartlepool'da aynı kişinin tekrar aday yapılmasından dolayı ağır suçlamalara maruz kalırken, İşçi Partisi'nin baş kamçısı Nick Brown yerel seçimler ile ara seçimin aynı gün yapılmasına izin vermekten sorumlu tutuluyor.

Muhafazakar Tees Vadisi Belediye Başkanı Ben Houchen, oyların yüzde 73'lük çoğunluğu ile geri dönüş yaşadı. Oy kaybının bir kısmının kampanya sırasında medyadan büyük ölçüde uzak duran Tories'in Harltepool adayı Jill Mortimer'e kaptırdığı düşünüyor.

Bir İşçi Partisi yetkilisi, genel başkan yardımcısı Angela Rayner'ın da suçlamadaki payını kabul etmesi gerek-

tiğini söyledi. "Angela, ulusal kampanya koordinatörü rolünü istedi ve sorumluluk ona aitti. Onurlu olanı yapması ve görevinden uzaklaşması gerekiyor" dedi.

Rayner'ın müttefikleri ise The Guardian'a kampanyanın "insanlara iş sağlama" üzerine odaklanmasını istediğini ancak liderin parti tarafından geri tutulduğunu söyledi.

İşçi Partisi için tek parlak nokta, partinin çetelesini 29'dan 30 sandalyeye çıkardığı ve hükümette devam edeceği Galler idi. Ancak Başbakan Mark Drakeford'un istikrarlı ve güven verici performansına atfedilen galibiyet, Starmer'a çok azda olsa rahatlık sağlayabilir.

Starmer'ın önümüzdeki günlerde Yvette Cooper ve Hilary Benn gibi ta-

nınmış isimlere yer açmak için kabinesini deęiřtirmesi bekleniyor. POLITICO için yazan Onward dūřünce kuruluřu ve bölgesel eřsizlik uzmanı Will Tanner, sözde kırmızı duvardan henüz dūřmeyen 31 İřçi koltuęu olduęuna ve “siyasi yerçekiminin onları Muhafazakarlara doęru çektięine” dikkat çekti.

Çeviren: EUROPolitika Dergisi
Yazarı | Emre GÜNGÖR

Orijinal Makale: UK Labour searches for answers after day of reckoning

Makale Linki: <https://www-politico-eu.cdn.ampproject.org/c/s/www.politico.eu/article/uk-labour-elections-hartlepool-england-keir-starmer/amp/>

İskoçya'da Yükselen Bağımsızlık Çağrıları

Nilfem BAYKAN*

Bağımsız İskoçya ideali yüzyıllardır süren bir tartışma konusudur. Öte yandan, yakın dönemde gerçekleşmiş olan seçimler İskoçya için bağımsızlığı yeniden gündem konusu haline getirmiştir. İskoçya'da 2014 yılında gerçekleşen referandum, bağımsızlık kararı ile sonuçlanmamış olsa da bu kararın ardında yatan en büyük sebepler arasında o dönemde Brexit'in henüz gerçekleşmemiş olduğu iddia edilmektedir. Daha açık bir ifade ile, İskoçya'nın AB üye ülkesi olarak birliğin içerisinde kalma isteği, bağımsızlık referandumunda 'Hayır' oyu çıkmasına neden olmuştur. Ancak, İngiltere'nin AB'den çıkması ile beraber İskoçya'nın da birlikten ayrılmak zorunda kalması ve yakın dönemde gerçekleşen seçimler, İskoçya için olası bir referandumun yeniden ele alınması ihtiyacını doğurmaktadır. Bu bağlamda, öncelikle 2014 referandumu ve Brexit ilişkisi değerlendirilecek olmakla birlikte, olası bir bağımsızlık senaryosunda AB üyelik

sürecinin nasıl işleyeceğine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: İskoçya Referandumu, Brexit, Birleşik Krallık, Bağımsızlık, AB Genişlemesi

2014 İskoçya Bağımsızlık Referandumu ve Brexit İlişkisi

2014 yılında, %84.59 katılım oranı ile gerçekleşen İskoçya Bağımsızlık Referandumu %55.30 'Hayır' oyu ile sonuçlanmıştır; toplam 4,283,392 seçmen oy kullanmış, bağımsızlık için 1,809,958 seçmenin 'Evet' oyu gerekirken 1,617,989 oy elde edilmiştir (BBC, 2014). "İngiliz hükümeti referandum kampanyasında, İskoçya'nın bağımsızlığı seçmesi halinde AB üyeliğini de kaybedeceği tehdidini öne sürmüştü. Brexit'le beraber durumun değiştiğini savunan İskoçya Bölgesel Başbakanı Nicola Sturgeon, merkezi hükümete ülkede ikinci bağımsızlık referandumu yapılması için bölgesel yönetime yetki devretmesi çağrısı yapmış ve yazılı talebi merke-

* EURO Politika Dergisi, Dış Haberler Sorumlusu, E-posta: nilfem@europolitika.com

zi yönetim tarafından reddedilmişti (Esen, 2021).” Nitekim, Brexit referandumunda seçmenlerin, Galler’de yüzde 47’si, Kuzey İrlanda’da yüzde 56’sı, İskoçya’da ise yüzde 62’si AB üyeliğinin devamından yana oy kullanmıştır (TRT Haber, 2020). Bu bağlamda, 2014 yılında gerçekleşen İskoçya Bağımsızlık Referandumu’nda elde edilmiş olan bağımsızlık karşıtı sonuç, İskoçlar’ın AB’den ayrılmama yönünde almış oldukları bir karar olarak da değerlendirilebilir. Fakat, Brexit neticesinde İskoçya da İngiltere ile beraber birlikten ayrılma durumunda kalmıştır. Tüm bu nedenlerden dolayı, son dönemlerde yeniden gündem konusu haline gelen İskoçya için ikinci bir bağımsızlık referandumunun sonuçları hakkında varsayım da bulunabilmek için, İskoçya’nın AB üyesi olma arzusu göz önünde bulundurulmalıdır.

Tam Bağımsız İskoçya için AB Üyelik Garantisi Talebi

Avrupa Birliği’nin bağımsız bir İskoçya’yı memnuniyetle karşılaması için kaleme alınan açık mektuba, 30 Avrupa Birliği ülkesi ve Birleşik Krallık’tan 200’den fazla akademisyen, yazar ve sanatçı imzacı olmuştur. Bahsi geçen mektupta İskoçya’da büyük bir çoğunluğun Brexit için ‘Hayır’ oyu kullanmasına karşın, İngiltere ile beraber AB’den ayrılmak zorunda kaldığı ifade edilmiştir. Nitekim statükoda, AB’nin bir üyelik talebine yalnızca bağımsız bir ülkeden geldiğinde yanıt vermesi söz konusudur. Bahsi geçen mektupta, İskoçya’nın farklı bir süreci hak ettiği, yasal olarak Birleşik Krallık’ın bir parçası olmasına rağmen, İskoç hükümetinin mevcut koşullar altında AB ile müzakere edemeyeceği, ancak İskoçya uzun süredir AB’nin bir parçası olduğu için,

yasal ve demokratik olarak bağımsız hale gelmesi durumunda “yeni” bir katılım adayı olarak uygulanmasına gerek olmadığı beyan edilmektedir (Europe for Scotland, 2021). Daha açık bir şekilde ifade etmek gerekirse mektup, İskoçya’nın tam bağımsızlık elde etmesi durumunda özel bir statüden yararlanarak AB’den üyelik garantisi alma talebi ile ilgilidir. Şu an için AB tarafında bu anlamda herhangi bir adım atılmamasına karşın, İskoçya için AB üyeliği garanti edildiği takdirde, olası bir bağımsızlık referandumunun, bağımsızlık ile sonuçlanması olasıdır.

AB Genişlemesi ve İskoçya

En genel tanım itibari ile, Avrupa Birliği’nin birliğe üye olmak isteyen devletlere ilişkin yürüttüğü politikalar ve bu doğrultuda yeni üye devletleri kabulü AB genişlemesini ifade etmektedir. Ancak, 2009 Euro krizine ek olarak, sırasıyla Brexit ve halen devam etmekte olan COVID-19 salgını ve salgının sebep olduğu ekonomik ve politik çıkmazların Avrupa genişlemesini negatif yönde etkilediği iddia edilebilir. Daha açık bir ifade ile, genişleme limitini bir anlamda doldurmuş olan ve mevcut sorunlarını çözmek durumunda kalan AB üye ülkeleri genişleme sürecine eskisi kadar sıcak bakmamaktadır. Bu bağlamda, 2019 tarihinde Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Kuzey Makedonya ve Arnavutluk ile üyelik müzakerelerine başlanmasına karşı çıkarak, genişleme süreci kurallarının sertleştirilmesini istediğini beyan etmiş ol-

ması örnek olarak gösterilebilir (Alan, 2019). Yine de, İskoçya özelinde bir değerlendirme yapılacak olduğunda genişleme yeniden söz konusu olabilir. Çünkü, İskoçya’nın AB üyeliği için olası adaylığı iki açıdan farklılaşmaktadır. İlk olarak, İskoçya 1973 yılından beri AB’nin bir parçasıydı ve bu nedenle hali hazırda gerekli üyelik koşullarını karşıladığı aşıkardır. Fransa örneği üzerinden devam edilecek olursa, üye olmak isteyen ülkelerin hukuk devleti olup olmadığı şeklinde değerlendirmelerin tartışmaya sunulması, söz konusu İskoçya olduğunda gerekli görülmecektir. İkinci olarak İskoçya, kendi başına bir üye devletten ziyade, bir AB üye ülkesinin bileşenydi ve bu nedenlerden dolayı ilki daha hızlı bir katılım sürecini kolaylaştıracak olsa da, ikincisi önemli iç hazırlık süreçlerini gerektirmektedir (Salomone, 2020). “Bağımsız İskoçya’nın üyeliği yönünde tek engel, ayrılıkçı hareketler ile mücadele eden İspanya olabilir ki; Londra’nın bağımsızlığına izin verdiği İskoçya’nın İspanya için de sorun olmaması gerekir. (Yiğit, 2020)”

İskoçya’nın Bağımsızlık Elde Etmesi Durumunda Üyelik Süreci Nasıl İşleyecek?

İskoçya’nın, AB üyelik başvurusunu Avrupa Konseyi’ne sunabilmesi için öncelikle resmi olarak bağımsızlığını elde etmesi gerekmektedir. Nitekim, olası referandum bağımsızlık lehine sonuçlansa bile, İskoçya’nın Birleşik Krallık’ın geri kalanından ayrılma süreci birkaç yılı alabilir. 2014 referan-

dumu esnasında İskoçya'nın Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 48.maddesi doğrultusunda sürece dahil olabileceği öngörülmektedir. Ancak İskoçya'nın artık üçüncü bir ülke olacağı varsayımı ile bir değerlendirme yapılacak olduğunda böyle bir <iş genişleme> mümkün olmayacaktır (Salamone, 2020). Bu nedenle, takip eden süreçte ihtimallerden biri, Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 49.maddesi doğrultusunda sürecin başlatılmasıdır. Fakat 49. Madde İskoçya için kesin bir üyeliği garanti etmediğinden dolayı, İskoçya'nın 48. Madde üzerinde ısrarcı olması olasıdır. Öte yandan, üye olmak için sırada bekleyen bir dizi aday ülke olmasına karşın, İskoçya 47 yıldır birlik içerisinde bulunan bir ülke olarak 49. Madde şartlarına tabi tutulsa bile, sıra bekleyen ülkelerin önüne geçmesi muhtemeldir. Ayrıca bu ihtimal, İskoçya'nın Euro ve Schengen Bölgeleri'ne katılım sözü vermesi söz konusu olduğunda artacaktır.

Referanslar

Alan, G. (2019, Kasım 18). *Macron'dan AB genişleme sisteminde köklü değişiklik için teklif*. Euronews: <https://tr.euronews.com/2019/11/18/macron-dan-ab-genisleme-sisteminde-koklu-degisiklik-icin-teklif> adresinden alındı

BBC. (2014). *Scotland Decides*. BBC News: <https://www.bbc.co.uk/news/events/scotland-decides/results> adresinden alındı

Enterili, Y. (2014, Aralık). İskoçya'nın 18 Eylül 2014 Bağımsızlık Referandumunun Tarihsel Süreci. Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2(2), 121-136.

Esen, H. (2021, Nisan 29). *Avrupalı aydınlardan AB'ye 'tam bağımsız İskoçya'ya üyelik garantisi ver' çağrısı*. Anadolu Ajansı: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avrupalı-aydinlardan-ay-bye-tam-bagimsiz-iskocya-uyelik-garantisi-ver-cagrisi/2224787> adresinden alındı

Europe for Scotland. (2021). *Europe for Scotland*. Europe for Scotland: <https://europeforScotland.com> adresinden alındı

Salamone, A. (2020, Şubat 5). *What would it take for Scotland to rejoin the EU as an independent state?* EUROPP-European Politics and Policy by London School of Economics: <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2020/02/05/what-would-it-take-for-scotland-to-rejoin-the-eu-as-an-independent-state/> adresinden alındı

Salomone, A. (2020, Şubat 5). *What would it take for Scotland to rejoin the EU as an independent state?* EUROPP – European Politics and Policy by London School of Economics: <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2020/02/05/what-would-it-take-for-scotland-to-rejoin-the-eu-as-an-independent-state/> adresinden alındı

TRT Haber. (2020, Şubat 11). *İskoçya Bölgesel Başbakanı: Brexit'i biz tercih etmedik*. TRT Haber: <https://www.trthaber.com/haber/dunya/pentagon-dan-afrika-raporu-460363.html> adresinden alındı

Yiğit, D. (2020, Şubat 24). *Avrupa Birliği'nin Genişleme Politikasında Muhtemel İskoç Etkisi*. Kafkassam: <https://kafkassam.com/avrupa-birliginin-genisleme-polit.html> adresinden alındı

Geri Dönüş Zamanı! İskoçya Avrupa Birliği'ne Nasıl Geri Dönebilir?

Hans Von Der Burchard

Bağımsızlığı yeni kazanan bir ülke için Brüksel yolunda birçok zorlu engel var, fakat hiçbir engel aşılmaz değil.

İskoçya'daki bağımsızlık yanlısı partilerin seçim zaferi, Birleşik Krallık için çanların çalmasına neden oluyor. Bu zafer aynı zamanda farklı bir konu için de önemli sorular doğurabilir: Avrupa Birliği.

Başbakan Nicola Sturgeon'un İskoç Ulusal Partisi (SNP) ile İskoç Parlamentosu'nda mutlak çoğunluğu elde eden İskoç Yeşilleri, Avrupa Birliği'ne katılan bağımsız bir İskoçya fikri üzerinde duruyor.

Sturgeon, üyelik başvurusu yapmak için Brüksel'e gitmeden önce birçok engeli aşmak zorunda kalacak. Öncelikle, Birleşik Krallık hükümetinin şimdiye kadar vermeyi reddettiği başka bir yasal bağımsızlık oylamasını güvence altına almak ve kazanmak zorunda. Bağımsızlık destekçileri 2014'te yapılan referandumdan bu yana yüzde 10'dan fazla oy kaybetti ve anketler İskoçların bu konuda yarı

yarıya bölünmüş olduğunu gösteriyor.

Peki bağımsızlık meselesi gerçekleşirse AB böyle bir başvuruya nasıl bakar? Bağımsız bir İskoçya'nın üyelik arayışında ne gibi avantajları ve dezavantajları olur?

Edinburgh'dan yapılan bir üyelik başvurusu AB'ye benzersiz bir durum sunacak: AB'den ayrılmış eski bir üye devletin parçası olan bir ülke, birliğe yeniden katılmak istiyor. Ancak yasal açıdan bu bağlam bir sorun teşkil etmiyor çünkü İskoçya, AB anlaşmasının 49. maddesinde belirtildiği gibi AB'ye başvuran herhangi bir ülkeyle aynı üyelik başvuru prosedürünü izlemek zorunda.

Halihazırda sırada bekleyen çok sayıda ülke olmasına rağmen, özellikle yıllar önce başvuran Batı Balkan ülkelerine göre, İskoçya için işler çok daha hızlı gidebilir.

İskoçya'daki bir think-tank olan 'Avrupa İlişkileri Merkezi' kurumunda direktörlük yapan Kirsty Hughes'in belirttiklerine göre, İskoçya diğer baş-

Sturgeon would have to overcome many hurdles before she could arrive in Brussels to present a membership application | Jeff Mitchell/Getty Images

vuran ülkeler gibi aday pozisyonunda değerlendirecek fakat demokrasi ve ekonomik durumu açısından şartlar oldukça iyi gözüküyor.

“Adaylık süreci Batı Balkanlarla karşılaştırabilir ve evet, İskoçya uzun süredir devam eden bir demokrasi... kendi parlamentosu, kendi hukuk sistemi var ve İngiltere'nin geri kalanından ayrı bir eğitim sistemi var” diyor Hughes.

Bununla birlikte bağımsız İskoçya'nın merkez bankası, dışişleri bakanlığı ve çeşitli yeni kurumlar kurması gerekecek ve AB'yi bu kurumların birlik standartlarını karşıladığına – sağlam yapılar olduğuna ikna etmesi gerekecek. Bağımsız bir İskoçya'nın AB ile karşı karşıya kalacağı en ciddi incelemeler ekonomi ve kamu maliyesi

üzerinde olacak.

İngiltere merkezli 'Hükümet Enstitüsü' adlı düşünce kuruluşu tarafından yakın zamanda yapılan bir araştırmada, bağımsız bir İskoçya'nın AB kuralları uyarınca normalde izin verilenden çok daha yüksek bir açıkla yola çıkma riski taşıdığı sonucuna vardı.

SNP, İskoçya'nın İngiliz makamlarının izni olmadan bile İngiliz sterlini kullanmaya devam etmeyi planlıyor. AB'ye üye olmayan bir ülkenin, özellikle Birleşik Krallık'ın para birimini kullanan bir İskoçya'dan AB'nin memnun olup olmayacağı şüpheli bir durum. Çünkü her ne kadar bazı ülkeler Euro'yu yıllardır benimsememiş olsa da AB'ye katılacak üyelerin para birimi olarak Euro kul-

lanacağı taahhüt etmesi gerekiyor. Brüksel'deki Avrupa Politika Merkezi düşünce kuruluşunun başkanı Fabian Zuleeg, "Elbette, siyasi, ekonomik veya mali nitelikteki herhangi bir istikrarsızlık AB tarafında genişleme iştahını azaltacaktır" diyor.

Ayrıca Brüksel'in, İskoçya'nın ekonomik veya mali sorunlu bir 'çocuk' yerine AB bütçesine net katkı sağlayan bir ülke olmasını sağlamak istediğini de belirtiyor.

"Burada İskoç hükümetinin her şeyin yolunda gitmesini sağlamak için yapması gereken bazı ödevler var. Ancak prensipte İskoçya'nın ekonomik olarak bağımsız hareket edemeyeceğine ve mali açıdan istikrarlı olamayacağına inanmak için hiçbir sebep yok."

Hatta siyasi arenada AB'den İskoçya'nın üyeliğine yönelik olumlu bir bakış açısı olacağını söylüyor.

"Burada Birleşik Krallık'ın, yine Brexit nedeniyle bağımsızlık isteyen ve AB değer topluluğuna ait olmak isteyen bir kısımdan bahsediyoruz. Bu açıdan da AB için durumun oldukça olumlu olduğunu düşünüyorum."

Son olarak Zuleeg, Finlandiya'nın 1990'ların ortasındaki katılım sürecine benzer şekilde, bağımsız bir İskoçya'nın üyelik müzakerelerini iki ila üç yıl içinde sonuçlandırabileceğini öne sürüyor.

Herkes İspanyol engizisyonunu bekliyor

Bu genel olumlu havaya rağmen, İskoçya'nın öncelikle çok önemli bir engeli aşması gerekecek: Üyelik müza-

kerelerini başlatmak için mevcut üye ülkelerinin oybirliğini alarak tüm AB ülkelerinin onayını kazanmak.

Özellikle İspanya, Katalonya veya Bask örneklerinde olduğu gibi İskoçya'nın kendi sınırları içinde bağımsızlık hareketlerini teşvik edebilecek herhangi bir muameleye karşı uzun süredir ihtiyatlı davranıyor.

Madrid merkezli bir düşünce kuruluşu olan Elcano Royal Enstitüsü'nde kıdemli bir analist olan Ignacio Molina, herhangi bir İskoç bağımsızlığının Birleşik Krallık yasalarına göre yasal olmasının ve Katalonya'nın bölgesel hükümetinin 2017'de yapmaya çalıştığı gibi tek taraflı olarak ilan edilmesinin İspanya için çok önemli olacağını söyledi.

Ancak Molina, koşullara saygı duyulduğu sürece İspanya'nın üyeliği "veto etmeyeceğini" öngörüyor. Katalonya'daki siyasi durumun sakinleşmesinin yanı sıra, kısmen bağımsızlık yanlısı Katalanlar tarafından desteklenen mevcut solcu İspanyol hükümetinin konuyu politize etmeksizin teknik hususlara vurgu yapılmasına yardımcı olacağını belirtiyor.

Bununla birlikte, Madrid'in muhtemelen bazı güvenceler talep etmesi bekleniyor. "İspanyol diplomasisi her zaman şunu önemle vurguluyor: İskoçya da aynı diğer ülkeler gibi hiçbir kısa yol olmadan adaylığa başvurması gerekecek ve örneğin euro para biriminden veya Schengen bölgesi gibi konularda ayrıcalıklara sahip olması istenecek" diyor Molina.

Molina bu "ayrıcalıksız" yaklaşımın bir parçası olarak, İskoç bağımsızlı-

ği söz konusu olsa dahi İspanya'nın İskoçya'ya yönelik AB taraflı bir garanti vermesini kesinlikle kabul etmeyeceğini belirtiyor. Öte yandan yakın zamanda 170'ten fazla Avrupalı figür AB'ye açık mektupla İskoçya'nın birlikten ayrılması durumunda üyelik garantisi verilmesini istemişti.

Fikir Ayrılıkları

AB'ye hızlı bir katılımın önündeki öteki bir teknik engel de Birleşik Krallık'ın Brexit sonrası gıda güvenliği ve hayvan refahı gibi belirli AB kurallarından ayrılma arzusu ve kısmen ABD gibi ülkelerle ticaret anlaşmaları yapmak için daha fazla esnekliğe sahip olma isteği.

2026'da bağımsız bir SNP yönetimi görülürse "Beş yıllık bir süre ardından İskoçya ve Birleşik Krallık'ta AB düzenlemeleri ne kadar değişebilir? Ve tekrardan AB düzenlemelerine geri dönülmesi ne kadar sürer?" diye soruyor Hughes.

Bu ayrıca AB içinde bağımsız bir İskoçya ile dışarıda kalacak olan Bir-

leşik Krallık arasındaki sınırın nasıl işleyeceği konusunda büyük soruları gündeme getiriyor. İrlanda Cumhuriyeti ile Kuzey İrlanda arasındaki sınır konusunda devam eden çekişme, bu soruların ne kadar can sıkıcı olabileceğini gösteriyor.

İskoçya'nın Birleşik Krallık'tan ayrılması sonrası AB-Birleşik Krallık arasındaki uçurumu kapatmanın bir yolunu bulması gerekecek, özellikle de ticaret anlaşması ve AB'ye ve ortak pazara katılma gibi sorunlar çözülmeyi bekleyecek.

İskoç işletmeleri için büyük sorun yaratan tarifelerin dayatılmasını önlemek için geçici bir çözüm hem AB hem de İngiltere ile bir geçiş aşaması müzakere etmek olabilir; bu süreçte İskoçya, Birleşik Krallık'tan ayrılmasına rağmen Londra ve Brüksel arasındaki Brexit sonrası ticaret anlaşmasının bir üyesi olarak kalabilir.

Bununla birlikte, örneğin Birleşik Krallık AB standartlarından ayrılırken İskoçya aynı zamanda üyelik hedefinin bir parçası olarak birleşmeye

çalışırsa, birçok teknik zorluk ve potansiyel ticari sürtüşmeler olacaktır. Nihayetinde İskoçya hem AB'nin geri kalanıyla hem de gelecekteki bir İskoç-İngiliz sınırının ötesindeki ticaretini korumaya çalışmak için karmaşık derme çatma çözümlere güvenmek zorunda kalabilir.

Avrupa Parlamentosu'nun Dışişleri Komitesine başkanlık yapan İskoç kökenli Alman Hıristiyan Demokrat David McAllister, İskoçya'nın potansiyel olarak Birleşik Krallık'tan ayrılabilceği koşullar hakkında "birçok belirsizlik" olduğunu söylüyor.

"Şu anda bu tamamen İskoçya ve Birleşik Krallık'ın bir iç sorunu." İskoç seçimlerinden birkaç gün önce konuşan McAllister, AB yetkililerinin konu hakkında yorum yapmaya 'istekli olmadıklarını' belirtiyor.

"Ancak bağımsız bir devlet olurlarsa, AB'nin değerlerini paylaşmaya ve desteklemeye kendini adanmış herhangi bir Avrupa ülkesi gibi üyelik başvurusunda bulunabilirler. Ve diğer aday ülkelerde olduğu gibi tüm zorlu siyasi, ekonomik ve hukuki konuları dikkatle inceleyeceğiz."

Çeviren: Emre Güngör | EUROPolitika Dergisi Yazarı

Orijinal Makale: Haste Ye Back! How Scotland could return to the EU
Makale Linki: https://www.politico.eu/article/haste-ye-back-how-scotland-could-rejoin-the-european-union/?utm_medium=Social&utm_source=LinkedIn#Echobox=1620642556

Tarihin Neresindeyiz! Avrupa Birliği Neresinde!

İçerisinde bulunduğumuz yüzyıl diğerlerinden farklı olarak çok ani değişimleri ve gelişmeleri de beraberinde getirdi. Yüzyılların çözölmeyen sorunları çözüme doğru giderken, çoğu basit meseleler iyice çözömsüz hale geldi ve hatta savaşa sebep olacak noktaya dayandı. Özellikle tüm dünyayı saran Covid-19 salgını ve tedbirleri sonrası tüm dünyada aynı soru sorulmaya başlandı: "tarihin neresindeyiz".

Dünya tarihi boyunca pek çok kez dünyanın sonu geldi düşünceyle insanları arkasından sürükleyen kişi ve ideolojiler olduğu gibi buna inanan ciddi bir insan kitlesi de göröldü. Mehdi/Mesih iddiası ile çıkanlardan, dünyanın son yılı iddialarına pek çok isyan ve eylem göröldü. Yaşadığımız yüzyıl geçmişten farklı olarak ciddi teknolojik gelişmelerin hızlı bir şekilde arttığı ve insan kitlelerinin davranışlarının gelenekselden farklı hale geldiği bir dönem halini aldı. Özellikle yeni yetişen nesilde var olan algı/tepki ikilemi geçmişte pekte örneği olmayan tepkileri içerisinde barındı-

ıyordu. Yazılı ve basılı medyada görmediğimiz bir haber anında sosyal medyada haber haline gelip destek/tepki etkisini göstermekte ve bir saat gibi bir zaman diliminde Avustralya'dan Kanada'ya kadar herkes bu haberi/olayı konuşur hale gelmektedir.

Dünyanın küçölmesine sebep olan bu hadiseler, tarihsel akıştan ve tarihsel boyuttan farklı olmasından dolayı tarihin sonuna doğru yol mu alıyoruz? Sorusunu akıllarımıza kazımış durumdadır. Şüphesiz dünya tarihinin gördüğü daha etkili felaketlerle dolu yüzyıllar oldu ancak hiçbirisi bu denli hızlı ve gündelik değişimlere sahne olmadı. Uzak doğuda ortaya çıkan vebanın Avrupa'ya ticaret yollarıyla iki ila üç senede ulaştığını düşünürsek, yine uzak doğudan çıkan Covid-19 un çok değil birkaç ayda tüm dünyaya yayıldığını göz önünde bulundurursak bu noktada ne demek istediğimizi daha iyi ifade etmiş oluruz. Tarihin bir yerindeyiz ancak neresindeyiz, sonunda mı? Sonun başlangıcında mı? Yoksa yepyeni

bir düzleme evrilen dünyanın yeni evresinin en başında mı?

Şüphesiz bu sorular sorulmaya ve yanıtlar verilmeye devam edilecek ve dünya tarihi bizler görsek de görmesek de yeni evrelere geçmeye devam edecek.

Şu anda bulunduğumuz noktada Avrupa Birliği tarihin neresinde ve nereye doğru evrilecek. Şüphesiz İngiltere ile yaşanan Brexit krizi sonrası "AB dağıldı", "AB bundan sonra kesin dağılacak", "AB siyasi misyonunu tamamladı" gibi başlıkları çokça gördük ve bu ifadelerin sıkı takipçi ve destekçileri olduğunu da. Tarihin sonunda isek, AB de yolun sonunda mı? Sorusunu sorabiliriz.

Şüphesiz tarih devam eden bir süreç olduğundan ve tarih ilmi yaşarken kaydedilip bittikten sonra tahlil edilen bir durum olduğundan dolayı, şu an ne dünya nede AB için yolun sonuna geldi yorumunu yapabilecek durumda değiliz. AB için değişen parametreler olduğu açık ve dünyanın geri kalanından daha farklı gündemlerle dünya kamuoyuna mal olduğu da.

Kuruluş felsefesi ve ilerleyen zaman zarfında kurumsal kimlik kazanması ile övünülen AB bir ortak mirasın dünya tarihinde zirveye ulaştığı ender organizasyonlardan biridir. Bölgesel işbirliği örgütlerinden ve siyasi ittifak oluşumlarından daha farklı bir noktada olduğunu her defasında ispat eden AB bugün tarihin neresinde? Eski ve köklü üyelerinden Yunanistan'ın sınır komşusu (Kuzey) Makedonya ile yaşadığı isim sorununu

büyük kitlesel tepkiler ve hatta Yunanistan'da iktidar değişikliğine sebep olmasına rağmen çözmesi ve bölgede en az 30 yılı aşkın süredir gündemi ve AB gündemini meşgul eden bir meseleyi uluslararası hukuk süjesi olmaktan çıkarması büyük bir başarı iken, aynı başarıyı yine Yunanistan'ın bir diğer sınır ve deniz komşusu Türkiye ile başaramaması büyük bir kayıp olarak durmaktadır. Türkiye ile olan meseleler çözülmediği gibi, Kıbrıs meselesi üstüne birde doğu Akdeniz (MEB) münhasır ekonomik bölge tartışmalarının çıkması olayı iyice çözümsüz hale getirmektedir.

AB, geçen 30 yılda eski doğu bloku ülkelerini ekonomik, sosyal ve siyasi altyapılarını tamamlayarak kendi çatısı altına alma gayretini takdirle ve ibretle seyrederken, yine geçen 30 senede aynı balkan coğrafyasında yaşanan çoğu insanlık trajedisine sessiz kalışı ve kurumsal kimliği ile bir işe imza atamayışını da gördü. Nihayetinde bugün AB çatısı altında yada balkan coğrafyasında bir sıcak çatışma yada savaş bulunmamaktadır ancak bu ileride benzeri bir durum ile karşılaşılmayacağı anlamına da gelmemektedir.

Avrupa Birliğinin hakim ülkeleri olan Almanya ve Fransa'nın klasik monarşi düzenlerini çok uzun yıllar önce bırakmasından dolayı güçlü bir liderlik arayışı bulunmayan ülkelerdir. AB nin kurumsal ve siyasi kimliğinde bu ülkelerin gerek ekonomi gerekse nüfus açısından ciddi etkisi olduğu açık olmakla birlikte, karar alıcı hale gelmeleri diğer bazı ülkeleri rahatsız et-

mektedir. AB'nin kuruluş felsefesinin zoraki ekonomik birlik ve dağılırsak savaşırız mantığında bir siyasi birlik olmadığını özellikle sonradan üye olan ülkelerin genç nüfusuna öğretilmeleri gerekmektedir. Bu şu anlama gelmemektedir; birlik dağılırsa yeniden I ve II. Dünya savaşları benzeri olaylar yaşanır!

Ancak özellikle AB'nin tarihin neresinde olduğu sorusunu sorduğumuz şu dönemde, AB nimetlerini her açıdan kullanan üye ülkelerin gençlerinin apolitik bir duruş ve pasaportsuz vizesiz istediği ülkeye rahatça seyahat edip tatil yapma konforunun dışında da bir şeyler yapması gerektiği hususudur. AB nin içerisinde hiçbir sorun barındırmadığı ve patlamaya hazır hiçbir sorunun bulunmadığını iddia etmekte güçtür, öyle ki iki dünya savaşını bünyesinden çıkaran kıta Avrupası bunun faturasını çok ağır ödedi. İspanya ve İngiltere'de yaşanan

ayrılıkçı/bağımsızlık yanlısı hareket ve faaliyetleri ne kadar süre daha siyasi olarak baskılamak mümkündür ve nihayetinde bu taleplerin istem dışı bir sıcak çatışmaya (halen devam edenlerin dışında) ve bölgesel savaşa dönmeyeceğinin garantisini kim verebilir.

Avrupa Birliği sınırları içerisinde tüm sosyal haklarından yararlanarak sorunsuz bir şekilde yaşama hayali kuran ve sıcak çatışmanın yaşandığı onlarca ülkenin vatandaşının her gün denizden ve karadan kaçak olarak girmeye çalıştığı AB sınırları ne kadar daha bu güveni ve konforu sağlayacaktır. Unutulmamalıdır ki, dünya tarihinde bunu destekler, hiçbir kaynak sonsuz değildir ve hiçbir konfor sürekli aynı rahatlığı sağlamaz. Bu sebeple AB dünyanın gidişatını da göz önüne alarak sahip olduğu siyasi ve ekonomik yol haritasında ciddi güncellemeler yapmalı ve sürekli git

gellere sebep olan mekik diplomasi- si yerine daha aktif ve sonuca götüren bir karar mekanizmasında yerini almalıdır. Dünya tarihinin özellikle 1970'li yıllarda denediği ve başarıda sağladığı mekik diplomasisi gelişen teknoloji ve değişen dünya dengelerinde artık pekte tercih edilen bir tür olmamaktadır.

Güçlü liderlik hevesinde olmayan AB siyaseti, siyasi gücü tüm organlarına yayan AB yapılanması ve birlik içerisinde ekonomik refah ve katılımı sağlayan AB ekonomik programı her an güncelliğini yitirip değişen dengelere ayak uyduramaz hale gelirse, yaşanacak büyük yıkım emin olun önceki iki büyük dünya savaşından daha ağır olacaktır. İnsan gücü açısından olmasa da, siyasi ve ekonomik yıkım aynen dediğimiz neticeleri doğura-

caktır. Siyasi katılımın artırılması, farkındalık yaratılması ve genç nüfusun AB nimetlerinden sonsuz kere yararlanırken aynı zamanda bunun birde devamlılığı için gayret edilmesi gerektiğinin farkına vardırılması büyük önem taşımaktadır.

Dünya bir bilinene/bilinmeyene doğru yol alırken, AB en azından bu bilinen/bilinmeyen denkleminde bir nebze de olsa hazırlıklı olmalıdır. Unutulmamalıdır ki; her iki savaş da atılan tek bir kurşun ile başlamış ancak milyonlarca kurşunun atılması neticesinde bitmişti ve biten sadece iki büyük savaş değil milyonlarca insanın da hayatıydı.

Ali İzzet KEÇECİ
EUROPolitika Dergisi Baş
Editörü

Gazetecilikte Haberin Objektiflik Niteliği

Filiz Dağtan*

GAZETECİLİKTE OBJEKTİFLİK KAVRAMI, TANIMI VE TARİHİ

Gazetecilik ilkelerinin temelini oluşturun ve habercinin kişilere, kurumlara, olaylara ve kendi icra ettiği mesleğine bakışını etkileyen etik kodlar; gerçeklik, doğruluk, tarafsızlık, kamuoyunun bilgilendirilmesi, haber kaynağına saygı, özel yaşamın gizliliği, kişi hak ve özgürlüklerin korunması, mesleğin propaganda aracı olarak kullanılmaması, kamunun bilgilendirilmesi ve toplumsal faydanın özel çıkarların üzerinde tutulması, haberin tehdit ya da bireysel kazanç amacıyla kullanılmaması biçiminde sıralanabilmektedir.

Gazetecinin habercilik mesleğini yerine getirirken göz önünde bulundurması gereken etik ilkelerden biri de objektif olunmasıyla ilgilidir. Tarafsızlık ilkesiyle de ilişkilendirilebilen bu olgu, gazetecinin kişisel yorum ve düşüncelerini haberin dışında bırakmasını, haber bilgilerinin olayın gerçekliğine bağlı olarak vermesini, okurda ani duygu değişimleri mey-

dana getirebilecek, okuru coşturabilecek ve yönlendirebilecek nitelikte eğilimlere olanak tanınmamasını gerektirmektedir.

Eleştirel yaklaşıma göre haberin objektifliğini etkileyen en temel faktör, muhabirin habere konu olan olayı kişisel bakış açısıyla ele alması hakkındadır. "Kişisel niteliklerden, ideolojik farklılıklara kadar birçok unsur, bu sürece etkide bulunur. En çok da medyanın yapısal yanlılığı ve sahiplik durumu bu süreç içinde sorgulanır" (Yüksel, 2010: 107).

Muhabirin olaya ve olayın öznelere karşı duygusal ve empatik bir yaklaşım sergileyip sergilemediği ile alakalıdır. Kamu yararı ilkesi ile harekete geçen bir gazetecinin objektiflik ilkesini korumaya çalışırken, aynı zamanda haber öznelerinin yerine kendini koymasđ, haberciliğin etik kodlarını birbiriyle çelişkiye mi düşürür yoksa bu eğilim haber öznelerinin özel yaşamını belli ölçülerde gizli tutmaya dair etik eğilimi ön plana çıkararak tarafsızlık ilkesi mi

*EUROPolitika Dergisi Editörü (Kültür & Sanat)

yerine getirilemez, bu durum tartışılır. Ancak belki de haber öznelerinin kamuya gereğinden fazla açılan özel yaşamlarının daha fazla korunma altın alınmasını sağlayabilir. Fakat bu noktada kamu yararı ilkesinin ne kadarı yerine getirilebilecektir?

Burada sorulması gereken asıl soru ve çözülmesi gereken asıl mesele; kamu yararı ilkesinin gerçekte kimin yararına yönelik işlediği hakkındadır. Türkiye’de ve Dünya’da gazeteciliğin yapısı ve anlayışıyla ilgili yaşanan köklü değişimler, kamu yararının nasıl algılandığı ve tanımlandığı hususunda da değişikliklere ve yanılırlara neden olmuştur. Dolayısıyla kamu yararının yanlış algılanmasının, birçok habercilik etik kodlarının da yanlış yerine getirilmesine yol açmak gibi bir risk meydana getirdiği söylenebilir.

Gazetecilikte “Nesnellik (objektiflik)” gazetecinin kendi duygu ve düşünce-

lerini haber metnine yansıtmaması, haberi yargılamadan olduğu gibi aktarması ve kamuya bir sorumluluk olarak etik prensiplere uygun şekilde haberi oluşturmasıdır.

Gazetecilikte objektiflik kavramı, oldukça yakın bir geçmişe sahiptir. Örneğin 1920’li yılların başlarında “objektiflik”, bir gazetecilik terimi değildi. 19. Yüzyıl başlarında gazetecilik açık olarak siyasi partilerin ve iş çevrelerinin temsilcisiydi. Mesleki standartta objektiflik terimi, büyük ajansların çekişmesiyle başlamışlardır. 1800’lü yıllarda pahalı ve partizan gazeteler “paralı” gibi yakıştırmalarla anılmaya başlayarak zemin kaybetmeye başlamışlardır (Mc Brain 1994: 25) Bir süre sonra da gazeteler, küçük ticaretçi, orta sınıf şehirli, sanatçı, okur kitlesi karşısında zengin ticaret adamı gazeteciliğini sürdürmemiş

ve bu geniş kitleyi elde tutmak için yayın içeriğinde değişiklikler yapılmıştır. (Mc Brain 1994: 26)

Gazetecilikte objektifliğin temel taşlarından bir diğeri, 19. yy'a kadar fotoğrafik gerçeklik ve pozitivist bilgi felsefesinin kabul edilmesidir. Her ikisi de başlangıçta insanoğlunun öznelliğinden ve seçiciliğinden arındırılmış bir dünyanın yansıması olarak ele alınmıştı. 19.yy'daki hızlı teknolojik ilerlemeye, rasyonalizm inancıyla felsefi akımlar; realizm, pozitivism ve deneycilik şahit oldu. Bu felsefi akımlar, bilimin kuramsallığının öncelikliğini ve evrensel objektif bilginin mümkün olabilirliliğini etkilemiştir. Tarih gibi sosyal bilimler, objektif dünyada, genel kültür tarafından kabul edilebilir biçimde ve bu bakış açısına göre yeniden uyarlanmaya başladı. (Tuchman 1972:660)

Bu gelişmeler objektif haberciliğin, genel tanımla, gazetecinin kendi eğilimlerini, metnin dışında tutması ve haberi olduğu biçimde yansıtması, yargıya, doğrudan değiştirmeye ve coşkulara yer vermemesi kamu hizmetinin belirleyici kıstas olması anlamında bir kavram gelişmesini henüz işaret etmiyordu. Ancak en azından hakkında objektif olunması gereken bir dünyadan söz edilebilirdi artık.

GÜNÜMÜZ GAZETECİLİĞİNDE OBJEKTİFLİK KAVRAMI

Günümüzde gazetecilikte objektiflik oldukça demode bir kavram haline gelmiştir. Gazeteciliğin başlardaki

tarafli yayın politikası döneminden sonra gelen "gerçekliğin yorumsuz olarak temsil edilmesi" yaklaşımı, uygulamalardaki zorluklardan tamamen terkedilmek üzeredir. Haber sayfaları ya da TV haber bültenlerine yorumcu, analist gibi köşeler eklenmesi dönemi ortadan kaldırılmış, yorumlar doğrudan haber sunumunun içine yerleştirilmeye başlanmıştır.

Objektiflik, tarafılığa ve eğilimliliğe bir karşı duruştur. (Everette,1989:83). Objektiflik konusunda basın tarihinde yaşanan aşamalar, artık objektifliğin mümkün olup olmadığı sorusunu da beraberinde getirmiştir. (Özerkan 2012:49)

Objektiflik konusu gazeteciler, haberciler arasında belli ihtilaflar ortaya çıkarmaktadır. Buna bir örnek olarak; 2016'da Berlin'de, gazetecilerin habercilik anlayışının masaya yatırıldığı, 're:publica' adlı bir konferansta; Yanlı gazetecilik olur mu? Sorusuna, konferansta söz alan Rus RT International adlı medya kuruluşundan Oksano Boyko, "Elbette ki yanlıyım . Sadece ben değil, aslında tüm gazetecilerin belirli ilgi alanları vardır, çünkü herkes kendine özgü, belirli bir siyasi kültürde yetişmiştir" diye cevap vermiş. Panele katılanlardan DW Genel Müdürü Peter Limbourg bu anlayışa karşı çıkarak, DW'nin bağımsızlığının ve bakış açısı çeşitliliğinin DW'nin karakteristik özelliklerinden olduğunu vurgulayarak, Boyko'nun görüşlerini reddetmiş, "özgür medyanın sonu" olarak nitelendirmişti. (DW Türkiye)

Basında Objektiflik bir hayal mi?

Objektif habercilik mümkün mü, değil mi? sorusu, 2016 Berlin'deki 're:publica' adlı konferansta dile getirilmiş soruya ilişkin farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bu görüşleri inceleyecek olursak: Rus RT International adlı medya kuruluşundan Oksano Boyko; objektif haberciliğin mümkün olmadığını, olsa olsa hayâl olabileceğini söylüyor. Boyko, dengeli, güvenilir haberciliğin demode, köhnemiş bir anlayış olduğunu birkaç kez tekrar ederek mensubu olduğu "RT International"ın bir propaganda kanalı olduğu yönünde panelde dile getirilen suçlamaları boşa çıkartmaya çalıştı. Rus gazeteci, örneğin CNN ve El Cezire'nin Libya'da huzursuzlukları demokrasi hareketi olarak değerlendirdiğini, ama yağmalama olayları gibi çirkin yanları görmezden geldiklerini söyledi. CNN'den Inga Thordar ise olayların bazı yönlerinin kasten devre dışı bırakılmadığına işaret ederek, kurumu CNN'in bir öyküyü mümkün olan birçok önemli yönü ile izleyiciye aktarmayı ilke edindiğini belirtti.(DW Türkiye)

Haberde Seçme-Eleme ve Haber Editörleri İlişkisi

Günümüzde teknolojik gelişmeler, haber oluşumu ve ulaştırmasında büyük kolaylık sağlayarak haber merkezlerine, gazetelere, televizyonlara hatta cep telefonlarına sonsuz bir haber kaynağı aktarımı yapmaya olanak sağlamaktadır. Bu haber bombardımanı karşısında habercilerde gazetecilerde haberi seçme-eleme davranı-

şını ortaya çıkarmıştır. Bu aşamada hangi haberin seçileceği konusu her ne kadar habercinin ilgi alanı ve eğilimi ile doğrudan ilgisi olmadığı söylenirse de taraf tutma ya da seçicilik, haber zincirinin tüm bağlantı noktalarında ortaya çıkabilir. Seçme öznel bir davranıştır. Gazeteci gerçekliğin içinden kendi öznel parçalarını seçer.

Haberde seçme eleme unsuru önce muhabirde başlamaktadır. Gerçeğin ne kadarını algılayacağımız ne kadarını haber yapacağımız, hangi sözcüklere dönüştüreceğimiz, konuyu hangi ana fikir etrafında temellendireceğimiz kısmı sadece başlangıçtır, bunun hemen ardından haber odaları, toplantıları gelmektedir.(Özerkan 2012:51)

Haber editörleri diğer isimleri ile "Eşik bekçileri" bu noktada karşımıza çıkar. Hem haber ajansları editöründen önce hem de sonra yer alırlar ve haberin seçildiği sahadan, sahada habercilerin ilişki kurduğu haber kaynaklarından haber servisine oradan bu servisi kullanan haber örgütlerine ve sonunda haberin kamu ile paylaşılmasına kadar olan tüm bu süreçte yerleşmişlerdir.(Erdoğan, Alemdar 1990:75)

Şayet gazetecilik seçme sanatı olarak tanımlanırsa o zaman gazeteciye bu alanda rehberlik eden nedir? Neye/kime göre seçimini yapar? Soruları akla gelir.

Lippman, haber üzerinde hüküm verme sürecinde gazetecinin tam anlamıyla objektif kalamayacağını belirtirken, yorumcu haberciliğini şu sözlerle anlatmaktadır; “Özellikle, haberi oluşturan olguların gözlenebilmesi zorsa, objektif olarak haber vermek olanaksızdır. Bunların gün ışığına çıkarılması için yorumlama gereklidir.”

Haber Seçme Eleme ile Okur/ İzleyici ilişkisi

Bencher’e göre, geleneksel olarak haberin yazım ve basımında özne, yakın zamana dek profesyonellerden oluşurken, 1990’larda yeni karar verici olarak sahneye halk girdi. İnsanların düşündüğünü habere dönüştürmek için özel focus grup toplantıları düzenlenmekte, bu tür niteliksel araştırmalar için insanlar gruplar halinde çağırılmakta ve fikirleri dikkate alınmaktadır. (Bencher 1987:43-44)

Gazete yönetiminin seçme eleme aşamasında ilgilendiren ve günümüzde hızla daha temel bir hedef haline gelmekte olan yüksek okur/izleyici oranına ulaşma arzusu, bu aşamaya farklı bir boyut getirmektedir. Reklam gelirine ve reyting endişesine dayanan yayıncılık anlayışı başlı başına ayrı bir seçme kriteri getirmektedir.

Gazetecilik alanı bu şekliyle, her şeyden önce “haberler”. tercihen de “sansasyonel” ya da daha iyisi “sansasyonel taşıyıcı” haberler sunan gazeteler ile çözümlenmeler ve “yorumlar” öne- ren ve “nesnelliğin” değerlerini yük-

sek sesle olumlayarak birinci türdekilerin farklılığını göstermeye önem veren gazeteler arasındaki karşıtlık çerçevesinde oluşmuştur. 2 mantık ile 2 meşrulaştırma ilkesi arasındaki bir karşıtlığın alanıdır.

Günümüzün gazeteciliği her geçen gün daha fazla seçme eleme ve yorumlama gazeteciliği haline gelmektedir. Chomsky’nin dediği gibi “medyada yönetici konumunda bulunanlar ya da bu kesim içinde yorumcu statüsüne yükselenler, artık ayrıcalıklı elit kesime aittirler.” (Chomsky 1993:20)

HABERDE OBJEKTİFLİĞE YAKLAŞMAK

Son zamanlardaki, Ortadoğu'daki gelişmeler, Putin'in süper güç girişimleri, tüm bunlar siyasî arenada dramatik değişimleri beraberinde getirdi ve uluslararası medya kuruluşlarını harekete geçirdi. Çünkü herkes "dünya fotoğrafını çekme mücadelesinde" en önde gelmek istiyor. El Cezire'den Salah Negm, kızışan rekabetin faturasının objektif gazeteciliğe çıkartılması gerektiğini vurguluyor. Negm, "Gerçeğe mümkün olduğu kadar yaklaşmak zorundayız, çünkü yapılan işin nesnelliği ve dengesi bize karşı duyulan güveni de beraberinde getirir" diyor.

Bir kısım gazeteciler de "habercilikte ideoloji olmazsa olmazdır." der. İdeoloji, bir durumu tahlil ederken, bir şeyi üretirken, konuşurken üze-

rinde durduğumuz temel hattımızdır. Herhangi bir objeyi tasarlarken bile ardında ideolojik temeller yatar. Uzunluğu, şekli, hammadde seçilirken nedenlerin ve sonuçların hepsi ayrı ayrı düşünülür ve obje yapılır. Herhangi bir şey tasarlarken, yapılışında bile ideolojik nedenler bütünü yatıyorsa, "gazetecilik gibi doğrudan toplumsal sorumluluk taşıdığımız, topluma müdahale ettiğimiz bir mesleği ideolojiden uzak "tarafsız" ve "nesnel" nasıl icra edebiliriz ki..." demektedirler.

"Temelde haber subjektif olarak doğar, topluma yansıkça objektif ölçülere ulaşır. Bu gerçeği kabullenmek gerekir. Herhangi bir haberi, hiçbir yorum katmadan verecek olursak bile okurun gözüyle o haber yine subjektif olabilir. aslında bu yargı da doğrudur. Çünkü haberi yazan kişidir, insandır. Onun ölçütleri vardır. Ça-

lişığı kuruluşun da buna benzer kuralları hiç değilse alışkanlıkları mevcuttur. Bir haberde bütün bunların aşılmasını beklemek de safdillik olur. Sağ görüşün sözcüsü olan bir yayın organı, objektif olayım diye ne ölçüde solun sesine kulak verir? (Demirkent 1982: 392)

HABER ÜRETİM SÜRECİ VE OBJEKTİFLİK

Habere ayrılan:

Boyut/ Zaman

Bazı haberlerin yayın kapsamı dışındadır bırakılması

Başlık seçimi

Haberin tam biçiminden sunumuna kadar geçen süre içindeki değişimi

Fotoğraf seçimi

Fotoğraf alt yazısı

Bu aşamaların her biri, haberin objektif olarak sunumunu neredeyse imkansız hale getirmektedir. Haberin objektif olmayan biçimde sunumu denildiğinde ilk akla gelen, olay ya da durumu çarpıtma, abartma, tahrif etme, renklendirme, aktarma yapılacak kısımları özel amaçlarla seçme, haberde belli bir doğrultuda düzenlemeler yapma ya da dışarıda bırakma gibi yaklaşımlardan kaçınmak ya da bunları bir kriter haline getirmek uygulamada daha kolaymış gibi görünebilir.(Özerkan 2012:50)

Haber izlemek, seçmek, araştırmak, düzeltmek (ayıklamak), yazmak (biçimlendirmek, kurgulamak) ve de yayımlamak, özetle haber üretimi, bir eylem dizisidir. Birey, gerçekleştirdiği her eyleme kişiliğini koyar. Kişilik, öncelikle genlerin, daha sonra aile-

nin, yakın çevrenin, eğitim kurumlarının, iş ortamının, yaşanılan yörenin, coğrafi konumun, ülkenin, kıtanın, iklimin, uzak çevrenin, manevi değerlerin, inançların, dinin, toplumsal ilişkilerin etkileriyle oluşur.

Haber üretiminin herhangi bir aşamasında bulunan kişi, o habere kişiliğinin yansımalarını da aktarır. Tek bir karar bile, bir dizi değerden oluşur. Her bir değer, habercinin habere bakış açısının ve yaklaşma biçiminin belirlenmesinde etkindir. “Sosyal belirlemeler” diye adlandırılan, çevrenin getirdiği, bilinci etkileyen toplumsal öğeler de insanı belli yargı ve seçişlere yöneltmektedir. (Girgin 2008)

Habercinin, mesleğini uygularken karşılaştığı en büyük zorluk şudur: Haber araştırırken, yazarken ya da yayımlarken (özetle haber üretiminin aşamalarında) kime ve neye sadık kalacaktır? Verilere mi? Kendisine mi? Dengeli bir yayın ilkesine mi? Habere konu olan ya da haberin öğelerini oluşturan bireylere mi? Hedef kitlenin beklentileri, dolayısıyla yayın politikasının gereklerine mi? Sansür çeşitlerinin (devlet, ideolojik, dinsel, ekonomik, editoryal, özel ve kişisel) uygulamada göz ardı edilemeyecek kurallarına mı? Çoğu kez alınan karar bir sentez niteliğini taşımakta, söz konusu etkenler, zaman, zemin ve koşullara göreceli olarak değerlendirilerek, haber bir kez daha biçimlendirilmekte ve dolayısıyla gerçekten uzaklaşmaktadır.

Tarafsız ve değer yargısı taşımayan bir enformasyon düşünmek olası değildir. Enformasyon, sözcüğün her anlamıyla bir güçtür ve gücün tarafsızlığı savunulamaz. Haberdeki her sözcük, her kavram, her tümce, her paragraf, her konu ve her resim belli bir anlam taşır. Haber hizmetlerinde çalışanların, belirli bir konuda kendi duyguları, çıkarları ve değer yargılarından bağımsız olarak, tarafların görüşlerini vermeye çalışmaları, (hakkaniyet, adil davranma) nesnelliğe ulaşmaya yönelik bir çabadır ve nesnellüğün zayıf olduğu noktalarda kullanılır. (Girgin 2008)

Haberci, tarafsız olmaya çalışmakla, nesnellik sorununu bazı mekanik kurallar getirerek çözdüğünü sanır ya da öyle olduğunu ileri sürer. Bu mekanik çözüm yollarıyla habercinin yaptığı, belli formlardaki boşlukları belli kurallara, pratiğe uyararak doldurmaktır. Oysa hiçbir betimleme, hiçbir mekanik çözüm yolu, belli dünya görüşünü ifadeden kaçınmaz. Tarafsızlık ve nesnellik savıyla, gerçekte belli pratik ve ilişkilere meşruluk kazandırılır; bu meşruluk sürekli desteklenir ve bu meşrulukla gelen egemen ideolojinin varsayımları evrensel gerçekler olarak sunulur.

Bir de haber üretenler, aynı görüşleri bire bir paylaşmasalar da patronun ya da genel yayın yönetmeninin çizdiği çerçeveye, yayın politikasının gereklerine ve öteki özel koşullara uymak zorunda kalmaktadırlar. Bu tür uygulamalar o denli gelişmiştir ki, pat-

ronla ya da genel yayın yönetmeniyle ters düşmek tehlikesini göze almak istemeyen birçok haberci, oto-sansürü çekinmeden uygulamaktadır. Bunun sonucu yanlı, eksik ve “defolu haber” üretimi, bazı kitle iletişimcileri için doğal ve olağan sayılmaktadır.

Medya ahlakının çiğnenmesine, bağımsızlık ve tarafsızlıktan uzaklaşmaya yol açan daha bir sürü etken bulunmaktadır. Yasaların, egemen kültürün, medya kurumları ve gazeteciler üzerindeki baskıları, ekonomik baskılar, can güvenliği kaygısından kaynaklanan “el titremeleri”, okur ve izleyicilerden gelen baskılar “Ne yapalım, okur böyle istiyor, seyirci bunlardan hoşlanıyor...”, mazeretleri, işletme çıkarları denilen zorlamalar, yayının ideolojik çizgisiyle gerçek arasında sık sık patlak veren çelişkiler, bu etkenlerden bazılarıdır. (Girgin 2008)

TARAFSIZ HABERİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Tarafsız bir haberde bulunması beklenen temel özellikler Şili'nin başkenti Santiago'da düzenlenen 1. İlerici gazeteciler Konferansı'nda bir grup gazeteci tarafından şöyle dile getirildi: (Revolutionary Left Movement, 1979 s.131)

Haberde mümkün olduğunca ayrınıltılı ve doğruluğu her zaman kanıtlanabilecek bilgiler vererek, gerçeklere bağlı kalınır.

Haber öyküsünü oluşturan gerçeklerle ilgili yazılar ile düşünce ya da

yorum yazıları birbirinden açık bir şekilde ayrılır.

Haber içerisinde mümkün olan her yerde bilgi almak için güvenilir kaynaklar belirgin şekilde gösterilir.

Haberin konusunu oluşturan olayla ilgili son gelişmeler zamanında verilir.

Haber söylem ve bilgi bakımından nötrdür.

Haber kişilerin ya da kurumların çıkarını gözetmek amacıyla verilmez.

Haberde, tarafların açıklamalarıyla ortaya çıkabilecek çelişkili durumlarda gazeteci kişisel fikrini belirtmemeli ve bağımsız bir çizgi izlemelidir.

SONUÇ

Bir gazeteci için objektiflik içinde, haberi seçmek, ele almak, sunuma göre biçimlendirmek ve tarafsız ifadeler ile sunmak oldukça güç bir süreçtir. Gazetecinin olaylar ve kişiler hakkında çok yönlü düşünebilmesi, bir haber karşısında objektifliğe daha yakın hareket etmesini kolaylaştırır. Gazetecinin siğ olması, habere konu olan kişiler/olaylar hakkında tek yanlı, taraflı bir tutum takınmasına neden olur. Gazetecinin haber metnine yerleştireceği, bir iki öznel yargı, belirleyici etkiye sahiptir. Habere kendi bakış açısını yansıtan gazeteci, okuyucuya habere tek bir açıdan bakma kısıtlaması getirmiş olur. Haberde gazeteci tarafından ön plana çıkarılan ifadeler dahi farkında olmadan okuyucuyu o haber karşısında yönlendirmeye yetebilir.

Tarafsızlık, okuyucuların, doğru haber alma hakkını korumaya yönelik bir davranıştır. Herhangi bir kişinin ve ya kurumun çıkarını düşünmeden veya haberi ilginçleştirmek, daha çok dikkat çekilmesini sağlamak amacıyla kendi yorumunu katmak. Okuyucunun doğru haber alma hakkını manipüle etmektir.

Günümüzde haberin objektifliği demode bir kavram haline gelmiştir. Haber sayfaları ya da TV haber bültenlerine yorumcu, analist gibi köşeler eklenmesi dönemi ortadan kaldırılmış, yorumlar doğrudan haber sunumunun içine yerleştirilmeye başlanmıştır.

Referanslar

ÖZERKAN, Ş, (2012), Haberde Objektiflik, Marmara Ün. İletişim Dergisi s.47-54

atabek,N, (1994), Gazetecilikte Tarafsızlık, Marmara Ün. İletişim Dergisi Cilt 7 s.23-35

Choamsky, N. (1993), Medya Gerçeği, İstanbul: Tüm Zamanlar Yayınevi.

ERDOĞAN, İ., ALEMDAR, K, (1990) İletişim ve Toplum, Kitle İletişim Kuramları, Tutucu ve Değişimci yaklaşımlar, Ankara: Bilgi Yayınevi

TUCHMAN, G,(1972), Objectivity as Strategic Ritüel, An Examination of News Men's

The ethnic-confessional mobilization politics as the stability and progression's stalemate in the Western Balkans

Faruk Hadžić

Abstract

The study aims to understand ethno-religious identities arguing that it is a politically significant resource for mobilization and essential for the stability and progression stalemate in the Western Balkans. Moreover, ethnic mobilization induces and spreads a sense of homogeneity and equality and a sense of security and power in the collective „We.“ The gap from democracy is motivated by the fear of competitive nationalist movements, and radical rhetoric leads political parties to succeed. The greater the fear and insecurity in society, the more people are dependent on the government and less instructed in measuring its objective results. If there is a conflict, the strengthening of „our“ ethnic-confessional identity simultaneously strengthens the belief in the diversity of „others.“ The

mutual consolidation of identity has a backlash against the importance of the conflict. That is why conflicts enter again into traditional Balkans' collective myths by which identity is continually affirmed. The practice of constant mobilization, i.e., collectivist homogenization, takes the place of democratic legitimacy, providing political elites with a base of power outside democratic procedures. The risk of current policies is not just the involvement of citizens in the conflict but also the exclusion of the majority of citizens from the political arena and making decisions for the community. Public (social, national, state) interest must not be equated with officials; justice sets boundaries. Emphasizing ethnicity instead of dialogue and transformation of a „utopian discourse“ produces antagonisms and thus stagnates economic, politi-

*Independent researcher, Bosnia and Herzegovina, faruk.hadzic01@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-1158-7858>

cal, and cultural development; an obstacle for EU integration. Keywords: The Balkans, Stability, Progression, Ethnic-confessional identity, Collectivity, Mobilization, Ethnopolitics

Introduction

There are different motives for interest in the phenomena. My interest lies in ethnic-confessional identities' arguing as a politically significant resource for mobilization within the peace, security, and progression frameworks. Moreover, the ethnic mobilization induces and spreads a sense of homogeneity and equality and a sense of security and power in the collective "We". The disintegration of ex-Yu (former Yugoslavia) also meant the process of "demythologization" of old myths, but creating new ones and reviving the old ones began. We could observe these processes through the laws of paradigm shifts, which Khun (1962) wrote about

in his *Structure of Scientific Revolutions*. Since traditional Balkan myths draw their material from the past, it is no wonder that there are tendencies to manipulate identity through a particular interpretation of history. The cult of the "sacred" past function to preserve the exclusivity and purity of ethnic identity and "returning to the roots." In this sense, there is probably no better example than Kosovo, which is considered the holy land of Serbian Orthodoxy, an actual museum of symbols and a living past of centuries of conflict between Christians and Muslims. (Jukic, 1996)

The first-class normative significance is aimed at emphasizing the primacy of collectivism over individualism and pluralism. Both classical and modern theorists must share the view that ethnicity is primarily a political phenomenon and that despite various technological and organizational

innovations, social structures have remained hierarchical, and any change is only “camouflage used by the elite to hold political power more firmly.” (Malesevic, 2009: 203) Thus, one of the main obstacles to significant resistance remains nationalism as a conservative and discriminatory ideology and a mobilizing force.

Internal ethnic conflicts in almost all Southeast European countries significantly affect these countries’ national security, the EU (European Union) integration and security. The EU integration of six Balkan countries (Slovenia and Croatia are members) through various initiatives can help speed up the region’s socio-economic development and stability, among which regional integration is one of the critical aspects. European integration and regional cooperation are near intertwined. Throughout its history, it was a space of turbulent events and wars that led to unification and separation. Only in the 20th century, two Balkan, two world, and several local wars confirm the thesis that “the Balkans produce more history than it can overcome.” All of this has continuously complicated ethnic relations in the individual countries in the region. As a somewhat limited geographical area and, in turn, exposed to influences coming from the Middle East from Western and Eastern Europe and the Caucasus, the Balkans, for its part, represents structural fragility. In a figurative sense, Balkanization is broader than the

Balkans and means an area of destabilization and permanent conflicts between different ethnic and religious groups. It manifested at the end of the last century, primarily in ex-Yu (former Yugoslavia). The “Balkan question”, no matter how autonomous its roots, cannot be understood without a broader EU and global power context. The partial successes or failures of peacekeeping missions in the early 1990s and additional concerns about ethnically diverse states’ future led to a negative and limited trend in democratic thinking. It mainly refers to “new democracies” that have nothing new to offer other than elections, which sets up a democracy of “good” or “bad.” Arguments for this can be found in authors who believe that the global democratic wave is exaggerated but the danger from the newly elected leaders.

Fear of losing identity within global communities, such as ex-Yu, after disintegration led to the sudden “emergence of antagonistic individual national identities, becoming indivisible and exclusive.” (Hadžić, 2020: 2) National identities built and consolidated with such confessional exclusivism (associated with ethnic) manifested themselves as extremely impermeable and inflexible, and the rivalry between their national umbrella projects was almost irreconcilable. Therefore, this form of nationalism maintained a firm position in these societies’ political processes. In addition to the existing innate and

systemic defects of the new Balkan ethnic nations, their states are emphatically clerical. The question arises as to whence and since when so much influence of religion. The majority of religions have been a proven factor of destruction and war from which nothing positive emerged even after the war. On the contrary, majority state religions have also become probably the most important national institutions, the leading guardians of new state myths and the brakes on democratization. Of the domestic factors that have contributed to this, the most important are the fusions of ethnic and confessional identities that have helped emphasize borders and differences, especially among peoples of the de facto same language. (Perica, 2018)

The foundation of such a collectivist pattern identifies cultural-ethnic and institutional-political an identity in which the political community fully identifies with the national or ethnic community. (Hadžić, 2020: 6) Thus, collective interests dominate the individual preferences of citizens in B&H (Bosnia and Herzegovina), the most critical discourse of former Yugoslavia multiculturalism, preventing the development of free debate and the inclusion of non-ethnic elements of society (the Dayton Peace Accords Constitution defines Bosniaks (Bosnian Muslims), Bosnian Croats and Serbs as constituent people. In contrast, the citizen is mentioned only in the preamble, thus denying “others

“the opportunity to participate in the newly established power-sharing system. (Beridan et al., 2010)

The most critical question is how all the ruling systems that have emerged on the scene are, in their essence, ethnopolitics. The answer lies in the constitutive role of war for any policy that has won the people’s consent. “The existence of more ethnic nations implies more narratives of power and circulation in public opinion.” (Bhaba, 1990: 28) Adopting an ethnic identity means participating in the transgenerational transmission of a particular narrative. In other words, one ideology of collectivity has been replaced by another; the ideology of former socialism, for the ideology of nationalism, changed it.

I maintain that religious nationalism is a necessary form of collective representation and a new ontology of political power in the Balkans. The presence of religious nationalism results in insisting on the political and religious symbiosis, the nationalization of the denomination that precedes politics’ religion. I suggest that this is a memory of the pre-political era when the religious establishment invoked the right to rule because religion was an essential element for its establishment. In B&H, ethnicity is confessional; it has begun to be assumed that it can be a member of an ethnic group only if at the same time the person is a member of a particular religion. It leads to the deepening of

the differences and the existing polarization produced by the war and is in the post-war period. It was strengthened by constitutional grounding- the legal system of the state on the facts that they are formed constitutive peoples began to overlap with ethnicity and later with confessional. "(Turcalo, 2018). Ethnic-confessionally homogenized nations born on the ruins of the socialist Yugoslav federation were conceived in tribal hatred, crime, and the privatization of the socialist era's vast wealth and resources created by tens of millions of people as social property. (Perica, 2018) Moreover, today we have a series of fragile countries dependent on external factors and do not have cooperation instruments.

1. Method

The multidisciplinary approach to analytical and descriptive analysis aims to understand ethnoreligious identities arguing that it is a politically significant resource for mobilization and essential for the , security, stability and progression stalemate in the western Balkans. Moreover, ethnic mobilization induces and spreads a sense of homogeneity and equality and a sense of security and power in the collective „We.“ Authors' past and present experience in ex-Yu as general observation and ethnographic fieldwork is a particular value when studying is subtle (relationships, networks, identities, styles, beliefs, or modes) and when the object is sensitive, or otherwise kept behind barriers

that require unlocking access. The in-depth literature review highlights knowledge and research gaps and identifies relevant initiatives.

2. Ethnicity and nationalism

Interest in ethnicity shows that each community is in a hierarchical relationship with the other community and power, and therefore has a need to strengthen the foundations of their community and establish a border with others. (Supek, 1998) It is evident that each ethnic group emphasizes what distinguishes it from others and glorifies its people's characteristic that makes them different. It is on this difference that communities build their identity. Bromley believes that one key feature that distinguishes ethnic communities from other communities is a confrontation between them. (Grbic, 1993) The notion of ethnicity and its various uses, the overall conceptual layering of ethnicity, ethnic identity, and similar notions in the sociological discourse is given unexpected popularity. This situation marked as "unexpected" can be scientifically, epistemologically, and historically problematized in the context of social relations, social phenomena, and social processes, as well as from the aspect of the relative stability of the overall social structure. It is also significant that culture validly loses or is deprived of its noble character. Thus, culture was defined in the modern context as: "how a human community lives and regulates its relations with nature, other people

and God, and transfers these relations to science, technology, and art, to its economic system and institutions.” (Ziga and Đozić, 2013: 345) When it comes to new meanings of ethnicity in the Anglo-American tradition, it was used as a label for minority groups, and in the European tradition, it was used as a synonym for belonging to a nation. The presence of ethnicity is not a negative phenomenon in itself, and there are several successful examples of European societies and states in which the ethnic and civic concept function if well correlated (Switzerland, Belgium).

The closest to the Western European model’s nationalism, i.e., the ideals of integration, modernization, and the civil state, was Tito’s socialist Yugoslavia. In 1948, after the conflict with Stalinism, Yugoslav communism was expelled from the international revolutionary socialist movement due to nationalism. They called it “national communism” or “Titoism.” All other nationalisms in these areas before and after, especially in the last thirty years, could not be categorized as nationalism. The more appropriate names are ethnocentrism, tribalism, primitivism, provincialism, clericalism, religious nationalism, and the most well-known already established term, Balkanization. Balkanization is not nationalism; it is not about any well-thought-out development strategy or building a modern state and democratic institutions, but the demolition of everything and war with

neighbors. If nationalism originated and conceived in Western Europe, and if successful nation-states set certain postulates of nationalist ideology and national development, then Balkanization cannot be nationalism. I maintain that it is the negation of nationalism; it is disintegration, destruction, and then reconstruction without a strategy, philosophy, and ideology, without plan and vision, religious and political myths, and collectivities. It is a process that creates unsustainable states, without the material and human resources to achieve any more ambitious role in the world, problematic national constructions entangled in permanent conflict. (Perica, 2018)

Local actors’ circular actions and the conditions of new international actors are often attributed to mere ethnic theories that are frequently applied in the Balkans analysis. By spreading ethnic studies to describe and understand phenomena often not in-depth, they returned to old theories of “atavistic hatred”: “Serbo-Croatian-Albanian-Bosnian,” including ethnic elements. The fact remains that many theories sometimes suggest excessive schematization. However, the observation on the border between the large “religious” areas that longitudinally divide the Balkans is correct; it remains within the “weak state theory” prevailing in different contexts. The same is true for economic theories of development that do not help in understanding all phenomena. We have an intertwined complex

of seemingly unrelated phenomena: religion, ethnicity, nationalism, and crime - violence.

Ethnonationalism in a multiethnic state is “more rational” for a new but relatively small number of people who, in the old order, could not find or retain a role or position of personally great benefit. For others, for the most part, ethnonationalism is a symbolic compensation, a form of collective affiliation and meaning that best suits their feelings and perceptions. i.e., social closeness. Horowitz points out that in almost all cases of secessionist movements in the third world, one can speak only of the “rational interests.” (Horowitz, 2003: 132); however, that same man will not consider that the ethnonational action was wrong and caused the deterioration of his material position. Shifts in power systems cause (dis)integration that leads to such outcomes, actions of elites that primarily use physical or economic coercion elements, which

causes divisions, relocations, connections, and other changes in relations between large groups of people.

3. Ethnoreligious mobilization

When it comes to studying and determining the origin, causes, and mechanisms of mobilization of ethnic groups, the use of ethnic identity as a resource for political mobilization, we mentioned earlier a significant starting point in the views of theorists of classical elite theory, but also later in the views of modern elite theorists. Elite theorists believe that the fundamental starting point of the elite’s goals is submission and that it is best done by force and deception. Machiavelli saw the combination of force and deception as the most potent weapon that elites can have at their disposal.

Ethnic mobilization is not necessarily born within a new political elite. It can extend, in various arrangements (from renaming a political party to joining and converting to other par-

ties), the survival of the old political elites or the majority of its former members. Although the nations undermined the ex-Yu, they already had the infrastructure for an independent state appropriated thanks to the former common state's polycentric growth. By analogy with the type of nation that strengthens the state, "it should be noted that thousands of people in the bureaucracy (state administration and military), members of their families, depend on the survival and strengthening of the state." (Mann, 1993: 733) Therefore, they became, at a given moment, although not only them, advocates of nationalism and violence. By emphasizing the ethnic contributes to ideological exclusivity and, at the same time, fragmentation.

The Balkans showed the unsustainability of the widespread opinion that the era of nationalism is gone, and the era of multinational and multicultural societies has arrived. (Losenc, 2003: 194) Although Balkan countries are multicultural, they are reluctant to admit it because the area is intertwined with national and administrative-political borders, with different cultures, nations, and religions, but also inherited inter-religious and inter-ethnic conflicts. Thus the whole process of ethnic mobilization ends with the imposition of a kind of pre-political equalization between the people and its political elite, which is now expected to lead them through the difficulties of a hostile transitional

environment within a highly homogenized political space. (Hadžić, 2020)

Bearing in mind that political mobilization processes are closely linked to extraordinary circumstances, it can be concluded that there is hardly a need for them in societies of stable democracies, whose institutions are flexible and efficient and where public space and debate are open. However, when institutions reflect a more remarkable inability to cope with a range of social problems when a collapse threatens them in an atmosphere of danger, mobilization can become an effective instrument for controlling society, transcending a fragile institutional framework. The non-institutional practice, which at least parasitizes the existing structurally weak institutions, is an essential feature of ethnic mobilizations in the ex-Yu. This practice of creating a base of political power for the political elite is called the people's event, which will be shown later as a constitutive element of ethnopolitics and any new authoritarian order. (Mujkic, 2007) Thus, an extra-institutional legitimation of ethnopolitical elites' power has been sustained by the media's selective engagement, which is under the control of these elites, especially by portraying and creating extreme situations (Stanisavljevic, 2010). Thus, suggesting ethnic conflicts. This ruling class, regardless of different ethnic backgrounds, even territorial distribution within B&H shares similar economic-political interests and is

maintained in power along with the assistance of controlled, directed, and limited hostility in order to maintain fragmentation and mutual opposition of the broadest citizens ethnic strata by ethnicity and sequence other grounds. (Mujkic, 2016)

Religious nationalism is a necessary form of collective representation and a new ontology of political power in the former Yugoslav countries. The use of ethnic and confessional discourse produces that kind of political radicalization. A Croat historian V. Perica stated that nothing has changed in the relationship between religion and politics. "The Croatian Church is not democratic: it wants to be the first to control society; it wants to be above society. It is not seen as part of civil society, on an equal footing with human rights NGOs and small religious communities advocating humanitarian work. It is the same as the Serbian Orthodox Church (SPC), with the SPC openly saying that it is a state church and a state partner. However, both are primarily nationalist organizations. In Croatia, Catholicism is ethnic; it is primarily about the Church of the Croats." (Perica, 2013) One example of how 'healthy' the Croatian Church is a means of strengthening national identity, accompanied by an interethnic escalation of tensions, is the period ahead of the ICTY's "Six" (Case no. IT-04-74-T, ICTY, Second amended indictment: Prosecutor of the tribunal. In 2004, the ICTY issued an indictment for six former HRHB

leaders – J. Prlić, B. Stojić, S. Praljak, M. Petković, V. Čorić and B. Pušić. On 29 May 2013, the ICTY sentenced all six) verdict in 2017. Persistent denial¹ of the International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia convictions of high-ranking participants by Croatian politicians and manipulating the public is entirely at the joint" criminal" enterprise level. (Hadžić, 2020) In this way, they instrumentalize it to radicalize political discourse leading to ethnic homogenization.

The result is that political parties that base their programs on ethnic issues remain in power. The fact is that it leads to the reduction of identity to ethnicity and religious affiliation. The political party or political coalition that wins the election determines what the public interest is. On the example of B&H and its Constitution, if an individual is not a priori committed to one of the three dominant ethnic groups (in any social sphere or activity) or his/her ethnic-confessional identity is not the primary determinant of personality, he/she is

---

¹ Despite a long list of established crimes, numerous evidence about Tudman's role (Franjo Tudman was the first president of Croatia), and the first-instance verdict itself, the Croatian public was persistently convinced that none of this was true. During the sentencing, Slobodan Praljak committed suicide. When the verdict was announced, the Croatian Parliament adjourned, the President cut off a visit to Iceland, the Prime Minister convened an emergency press conference, and senior political officials of the current HDZ and former SDP (Socialist Democratic Party), and Most (a political party in Croatia founded in 2012) started making statements about how the verdict was unfair, unacceptable, and incomprehensible. Bajto, N. (2017). <https://www.tacno.net/novosti/uporno-negiranje-presude-visokorangiranih-ucesnika-na-razini-je-udruzenogzlocinackog-pothvata/>

in advance classified as “different,” “other,” “minority.” (Hadžić, 2020) If we analyze dominant former Yugoslavia national parties, the SDA, HDZ, SDS, and other Serbian parties behave similarly to religious communities, like Islam, Catholicism, and Orthodoxy. It is not just about religious leaders entering the national territory and helping national parties, but politicians are also manipulating the faith. (Hadžić, 2020) The government’s emphasis on nationalism and the marginalization of any opposition contribute to demobilization, discouraging voters, activists, and politicians from fighting for a different policy and government change. This constant party competition reduces the citizen exclusively to a “vote” for a particular party, to appear only in a supporting role a script written by the creators of public opinion. Some political parties (e.g., SNSD - Alliance of Independent Social Democrats party) have radicalized their positions concerning the post-war period, for which there are two potential explanations. That can be the result of certain circumstances, such as, e.g., political pressures, but they are also political parties, and their leaders realized over time that the radicalization of attitudes significantly affects their electoral success. (Simovic, 2011) We can explain this by what, through experience, that radical rhetoric has led political parties to succeed in the elections and secured them a government position. Even political parties that considered themselves “moder-

ate” changed their attitudes and favored a matrix.

The mechanisms of ethnoreligious mobilization are still in force today and specially come to the fore during election campaigns in the former Yugoslav countries. There are two crucial moments here: the first is the national awakening through a return to religious roots. Others are speeches by religious leaders in election campaigns in which believers are suggested, most often indirectly, to vote for a particular party. Religious communities often decide elections in local communities, and at the parliamentary level, candidates also seek the support of religious groups. Thus, it is impossible to follow the analysis of the relationship between religion and politics without looking at religion’s role in elections. Religious communities have been present in politics for almost three decades, especially during election campaigns. (Hadžić, 2020) With the help of the inflammatory rhetoric of representatives of ethnopolitical elites, the regimes are maintained on the political stage, retaining the mask of democracy. Moreover, the use of funds by parties in election competitions is not always in line with the democratic principle of “one man - one vote”, because the use of money as a political resource introduces violence-inequality in the distribution of wealth in the political process. (Nassmacher, 2003)

Since traditional Balkan myths draw their material from the past, it is no wonder that there are tendencies to manipulate identity through a specific interpretation of history. Myths appear as a need of almost all socio-cultural communities, they are used as a means of identification and self-identification, and the accompanying possibility of manipulating these symbols for various purposes is indispensable. A clear example of manipulation, political mobilization of mythical symbols in the Balkans is the Kosovo myth and the far-reaching consequences of that “use.” It is not surprising, then, that the first spark of unrest in the former Yugoslavia ignited precisely where the past was most accessible: the memory of betrayal, holy wars, mythical heroism, and unrequited defeats. And then, at one point, that memory suddenly burst

into the present, brutal and unstoppable. Then the bigger war could begin. (Jukic, 1996) Brown (1994) argues that myths and the systematic falsification of historical facts can contribute to the demonization of others and different, and consequently increase hostilities that can culminate in conflict. (Brown, 1994) As an example for this use of myths, we use antagonisms (mythological) between Serbs and Croats: “Serbs, for example, think of themselves as brave defenders of Europe, and Croats as warlike bandits. Croats perceive themselves as heroic victims of oppression, and Serbs as oppressors by nature.” (Holborn and Haralambos, 2000: 235) It is even more significant, equating the overall national habitus and identity with the Kosovo myth.

Despite all the advances in communication and information, ordinary human experience is limited by human life, the individual's capabilities and abilities to communicate, and understand events that transcend time and space beyond his immediate horizon. These abilities and possibilities are limited. We are still dimensioned to contacts with several hundred people, and the length of human life limits our understanding of historical diameters. That is why we attribute "typical" collective characteristics to peoples (including our own), which we often see as fundamental innate characteristics afterward.

4. Stability and progression stalemate

I. Bibo analyzed nations' experiences in Central Europe and the Balkans in the "The Miseries of East European Small States." He stated that these peoples (nations) possess sad feelings of uncertainty, in threat and fear, respectively existential fears for the community. Namely, during their discontinuous histories, they were faced with the disappearance of their state, their conquest and the division between the great powers, and no less tragic experiences of mutual conflicts and attempts subjugation. Between (aggressive foot) nationalism of large and small, the nation has no fundamental differences. The dominant experience of autocrats characterizes the traditional, political-cultural field of these societies, violent orders, dependent and partial moderniza-

tion and developed an inclination to myths and ideas about the people God's chosen ones, to which they are they also relied on the authoritarian-socialist concept and practice (Bibo, 2015).

To paraphrase Gagnon, the mobilization of ethnic politics- previously initiated in the war, unlawful use of force, and ethnic cleansing and mass war crimes- is itself an instrument of demobilization of the public policy, which is portrayed as a security threat. The immediate purpose of this violence was to demobilize the wider population, to prevent a successful anti-regime mobilization from toppling the existing structures of power in the republic, shifting the focus of political discourse and action away from liberalization toward purported threats to the very existence of the nation newly defined in very narrow terms. The effect of the violence was also the construction of homogeneous political space, that is, "political space within which were imposed anti-liberal, authoritarian notions of (Croatness and Serbness), in which the views of challenger elites and the wider population, which were not in line with some Croat and Serbian opinions, were defined as (anti-Croat or anti-Serb)." (Gagnon, 2004: 122) The ex-Yu's hostile climate is part of the elites' strategic political orientation, who faced political pluralism and mass mobilization. Part of the Yugoslav elite responded to these challenges by initiating violence

among different plural communities to demobilize critical sections of its population through an attempt to impose political homogeneity on heterogeneous social spaces.

If we look at the historical aspect of the 1990s, we can easily conclude that they carry profound psychological and material consequences from recent armed, ethnic, religious, and national conflicts. As a result, security cooperation in the EU is still struggling to meet these challenges. The wars and sufferings of the twentieth century, primarily driven by ethnic and religious differences, were particularly characteristic of Southeast Europe. In the 21st century, the Western Balkans remain weak and unable to deal effectively with security challenges independently. It is for this reason that countries are going through a difficult path towards EU and NATO membership. Violence in the Balkans is much described but too little explained. With the power of phenomenal research, vivid reconstruction, and meticulous analysis, M. Bergholz, in his book (2016), revealed the truth about interethnic killings in a B&H town during 1941. Simultaneously, impartial and passionate, and deeply responsible, his research proves that extreme violence has a transformative power to create an identity.

After the US largely withdrew from the Balkans, countries with unresolved conflicts and lack of democrat-

ic competencies such as B&H, Serbia, Kosovo, or Macedonia (neither of these countries is a NATO member) should be the focus of EU foreign and security policy. However, the more we talk about those countries' EU perspective, the less likely real membership becomes, and the influence of Russia, China, or Turkey grows. (Rose, 2018)

The collective attitude is difficult to classify as calculative action, mainly when the disintegration of a multiethnic state and society, as a consequence of collective action based on ethnic association, includes ethnic conflicts, wars, and economic decline. In the broadest sense, ethnic mobilization can be defined as the "consolidation of ranks "of a single national body to achieve a specific goal or do some extraordinary work, most often for "organizing defense against the enemy, "i.e., eliminating the causes of vulnerability. It means bringing members of one ethnic group into a state of readiness, mobility, which should be a prerequisite for other actions or a barrier against a sudden or "unannounced attack by another rival ethnic group or groups." (Abazovic, 2007: 3)

Teletovic argues that ethnic aspects of security are essential to understanding this area's overall security, especially in the 21st century. Southeast Europe's security can also be analyzed, starting from realistic, idealistic, and neorealist approaches to modern security. Based on these

approaches, security is affected by the internal situation in this region's countries, primarily conditioned by the economic situation and interethnic relations. Likewise, the relations between states and peoples living here have a significant impact, and the conflicts with ethnic basis result from these relations. Several issues causing Eastern European transformations also relate to unresolved ethnic and minority issues. Primarily because of this, "in today's conditions, no country has fully resolved relations with its neighbors. This part of Europe will continue to emerge as a fragile area, filled with economic difficulties and crises, nationalism, and xenophobia." (Talatovic, 1998: 1) The discourse "our vs. their sacred land" created unbearable ease of creating fear, manipulating, and motivating new crimes. Its absurdity was confirmed by the right of entity creation, given the prerogatives of statehood. "Such principles could be used as a motive for new "territorial redistribution" and further violence in the in the Balkans. (Hadžić, 2020: 1)

We have been witnessing rising nationalist tensions within the ethnic mobilizations; radical populism, in the run-up to the election, reminded many of the atmospheres during the 1990s. (Mihajlovic, 2017) The absence of a law banning neo-fascist organizations and movements enables the legal promotion of hatred and criminals in B&H, as well as ideas that lead society to degradation. For the EU

and globally, this can signal how, by legal omissions, extreme right-wing organizations are recruited in the countries where they exist and what kind of content they share through social networks. In a broader sense, the return of right-wing ideologies and the parties themselves to Europe in different denominations shows significant operability in the broader area. (EU Parliament). Simultaneously, "the reasons and mechanics of blood disintegration are generally superficially interpreted, witnessing widespread historical revisionist narratives and parallel memory politics, creating the preconditions for future generations' hostilities that may escalate into violence in specific socio-political-economic circumstances." (Hadžić, 2020: 29)

Market changes, political struggles, and wars are mechanisms that trigger and question the fate of the masses of people, regardless of whether they have given their informed and public consent to such changes. They cannot guess with such fatality but reinterpret it in the subjectively most appropriate way, in the form of a religious or secular myth about a community of destiny, a collective identity that meaningfully absorbs fatality, contingency, real insanity. Probably because of this, most find it easier to bear a terrible fate nationally than internationally, as they would rather suffer or die in a family circle than in a hospital.

The lack of supranational and non-party-based civic movements (gathered around the universal values of human and civil rights) affect resistance to the government's ideological-interest manipulation. Moreover, outside the ritual, political matrix framework, concentration on specific programs to stimulate economic, technological, social, human development growth, and regional integration is not progressive. (Hadžić, 2020: 4) Creating a project that would eliminate the conflict's internal rationality would not be a significant issue as long as the general social awareness would be created that a way out of the current hopelessness, depression is possible. Finally, prosperity and stability often coincide.

The international community is closed to progressive voices from the region, to political ideas that could rethink the current EU political stalemate and fight the return of ultranationalist and xenophobic policies in EU member states. Simultaneously, the absence of a democratic tradition, the lack of a "critical public," and the dominance of an "ethnic public" contribute to the security stalemate. Real democratic practices remain an indispensable part of the struggle to achieve or influence wider social, economic, and political changes.

Conclusion

The political position within right national exclusivity that is interdependence connectivity existential

endangerment and anti-democracy. The gap from democracy is motivated by the fear of competitive nationalist movements, and radical rhetoric leads political parties to succeed. The way of ethnicity presence in Western Balkans, particularly in B&H, leads to the radicalization of political decision-makers' current attitudes because such a way of conducting politics enables them to retain the permanent status quo and retain the positions they currently hold they find. In analyzing peace, imposed by economic, political, spatial reasons, we need to combine the historical, systemic, social, and psychological levels.

The emphasis on nationalism by the ruling ethnic-elites contribute to mobilization - discourage voters, activists, and politicians from fighting for a different policy and an inevitable government change. The greater the fear and insecurity in society, the more people are dependent on the government and less instructed in measuring its objective results. If there is a conflict, the strengthening of "our" ethnic-confessional identity simultaneously strengthens the belief in the diversity of "others". The mutual consolidation of identity has a backlash against the importance of the conflict. That is why conflicts enter again into traditional Balkans' collective myths by which identity is continually affirmed. The practice of constant mobilization, i.e., collectivist homogenization, takes the place of democratic legitimacy, providing

political elites with a base of power outside institutions and democratic procedures.

I suggest that the risk of current policies is not just the involvement of citizens in the conflict but also the exclusion of the majority of citizens from the political arena and making decisions for the community. Public (social, national, state) interest cannot and must not be equated with officials, bureaucracy, and political parties; justice sets boundaries. Aristotle warned that tyrants consciously spread fear and mistrust among citizens, not to discuss public issues. It opens the space for the creation of radical democratic practice within the democratic societies as an indispensable part of the struggle to achieve or influence wider social, economic, and political changes. By opening up political spaces for a "gradual transformation of a world of violence into a world of peace," the transformation of a "utopian discourse" can be a severe factor that can not only "disrupt reality" but also fundamentally change it.

On the EU and broader scale, the unification processes must have its regional equivalent and be based on a partnership for development, peace, and cooperation among the Balkan peoples. Emphasizing ethnicity instead of dialogue and transformation of a "utopian discourse" produces new antagonisms and thus stagnates economic, political, and cultural de-

velopment and is an obstacle for regional EU integration. The integration of the Western Balkans into the EU should be in the Western Balkans and the EU's interests.

References

- Hadžić, F., (2020), „The Politicization of Religion and the Sacralized Balkan Nations Regarding Bosnia and Herzegovina”, Occasional Papers on Religion in Eastern Europe: Vol. 40 : Iss. 7 , 2000, Article 8., <https://digitalcommons.georgefox.edu/ree/vol40/iss7/8>
- Bhabha, H. (1990), Nation and Narration. London: Routledge
- Malešević, S. (2009). Sociology of ethnicity. Beograd: Fabrika knjiga
- Supek, O.(1998). Ethnos in ethnology and cultural anthropology, in Historical advances of Slovenian and Croatian ethnology. Ljubljana: Knjižnica Glasnika
- Grbić, J. (1993). Ethnicity and Development: An Essay on Ethnic Identity and Social Development. Ethnological forum- Annual of the Croatian Ethnological Society. 23(16)
- Žiga, J. & Dozić, A., (2013). Sociology. Tuzla: Univerzitet u Tuzli
- Lošonc, A. (2003). The dynamics of social capital: The case of Serbia. Privredna izgradnja. 46(3-4)

- Horowitz, D. (2003). Electoral Systems- A Primer for Decision Makers. *Journal of Democracy*.14 (4).155-127
- Mann, M.(1993). *The Sources of Social Power: Volume 2. The Rise of Classes and Nation States, 1760-1914*. Cambridge: Cambridge University Press
- Holborn, M. & Haralambos, M. (2000). *Sociologija: Teme i perspektive*. Zagreb: Golden marketing
- Nassmacher, K.(2003). Introduction: Political Parties, Funding and Democracy/Funding Parties and Election Campaigns: A Handbook. London: Paperback
- Bergholz, M.(2016) *Violence as a Generative Force: Identity, Nationalism, and Memory in a Balkan Community*. Ithaca: Cornell University Press
- Rose, J. (2018), DW. BiH kao igra velikih sila. <https://www.dw.com/ba/bosna-i-hercegovina-kao-igra-%C4%8Dka-velikih-sila/a-44067276>
- Abazović, D. (2007). On the Interbalance of the Performance of the International Community in BiH - from December 1995 to March 2007, *Sociological Aspects, Example of BiH: Sustainable Concepts or Sideways of the International Community*. Proceedings. Sarajevo: Heinrich Boll Foundation.
- Talatovic, S.(1998). Etnički aspekti sigurnosti Jugoistoka Europe, *Politika misao*. 35(2)
- Hadžić, F.(2020). Bosnia between the Dayton's peace straightjacket, development, and power centers' moral obligation; solicitation to Biden. *Small Wars Journal*. <https://smallwarsjournal.com/index.php/jrnl/art/bosnia-between-daytons-peace-straightjacket-development-and-power-centers-moral-obligation>
- Mihajlović, B.(2017). Slobodna Europa. Balkan, tenzije, perspektiva. <https://www.slobodnaevropa.org/a/balkan-tenzije-perspektiva-johanes-han/28308621.html,14.02>.
- Hadžić, F.(2020). The influence of social media on threats to identity, stability and national security; institutional inefficiency and vulnerability of B&H. *Defendology*. 45. 65-112. 10.7251/DEFEN4520067H
- Gagnon, V.(2004). *The Myth of Ethnic War - Serbia and Croatia in the 1990s*, Ithaca and London: Cornell University Press
- Perica, V., (2018). *Pescanik. Patuljci pojma nemaju ili balkanizacija nije nacionalizam [Dwarves have no idea or Balkanization is not nationalism]* <https://pescanik.net/patuljci-pojma-nemaju-ili-balkanizacija-nije-nacionalizam/>
- Simović, V. (2011). *Političke partije u Bosni i Hercegovini, Država, politika i društvo u BiH/ Dragan S. Marković*. Sarajevo: IKD University Press, 2011.,

Str. 331

Brown, M. (1994). *Ethnic Conflict and International Security*. Princeton: Princeton university press

Khun, T. (1962). *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: University of Chicago press

Jukić, J. (1996). *Political Religions and the Memory of Evil* [Političke religije i memorija zla]. UDC. 316. 2

Mujkić, A. (2016). *Multikulturalizam protiv pluralizma – slučaj Dejtonskog sporazuma i budućnost Bosne i Hercegovine*. Daytonski mirovni sporazum i budućnost Bosne i Hercegovine/ Mirko Pejanović i Zijad Šehić. Sarajevo: knjiga CLXVI.

Bibo, I. (2015). *The Art of Peacemaking: Political Essays by István Bibó*. New Haven: University Press Scholarship

Beridan, I., Smajic, M. & Turcalo S. (2010). *(Geo)politički i sigurnosni izazovi demokratskoj konsolidaciji tranzicijskih država: slučaj Bosne i Hercegovine*. Sarajevo: Fakultet političkih nauka

Case no. IT-04-74-T, ICTY, Second amended indictment: Prosecutor of the tribunal. In 2004, the ICTY issued an indictment for six former HRHB leaders – J. Prlić, B. Stojić, S. Praljak, M. Petković, V. Čorić and B. Pušić. On 29 May 2013, the ICTY sentenced all six.

Bajto, N. (2017). *Tacno.net*. <https://www.tacno.net/novosti/uporno-negiranje-presude-visokorangiranih-ucesnika-na-razini-je-udruzenogzlocinackog-pothvata/>

Analyzing The Importance Of The National Identity Concept On The Path To Europeanization Process Of Serbia And Croatia

Seda Gözde TOKATLI*

INTRODUCTION

The international status quo had been changed rapidly after the breakdown of the communist regimes throughout Central and Eastern Europe at the end of 1989. The transition from communism to post-communist period had been more severe in the Balkans than other communist states of East Central Europe. States have been experiencing the building democracy, following the liberal economic principles and adapting to the universal values by international organizations, such as the European Union (EU). Although two Balkan States are in the similar regional status, shared communism and war experience, they have followed the quite different European

trajectories. This article will briefly discuss the trend of decentralization of Yugoslavia in terms of reopening national question could be primarily motivated by the role of historical legacy, constitutional factors, and the role of intellectual elites and political actors. After giving some information about the dissolution process of the Yugoslavia, it will introduce an argument about the role of the national identity politics on the Europeanization processes of the states. The purpose of this paper is to understand the Europeanization process of Croatia and Serbia after the dissolution from the Yugoslavia. This research paper will develop the identity convergence and identity divergence mechanisms

* Seda Gözde TOKATLI, Doktorant, Ege Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, sedagozde@hotmail.com Orchid ID: <https://orcid.org/0000-0002-1880-1338>

in order to explain successful or stalled Europeanization process of countries. In this research paper, historical comparative research technique based on methodological pluralism logic of qualitative research method will be used.

While national identity convergence mechanism provides Croatia's rapid accordance with EU requirements, national identity divergence mechanism had a negative impact on Serbia's EU candidacy process. It is important to examine the history and roots of the dissolution of the Yugoslavia in order to explain how states national identity effect the process of Europeanization, This article argues the Europeanization process of Serbia and Croatia states on the basis of the neo-functional and inter-governmentalist approach in order to understand the path on the EU. This paper analyses both the evolution of these two main theories in the post-war era and their impact on the development of the European project. These cases offer evidence that how these two states

have perceived Europe, what it meant domestically, and how it was imagined profoundly shaped the trajectory of Europeanization. They will explain the question why similar international pressures on states produce different political outcomes on the states. National identity concept has to be taken seriously in order to understand what makes Europeanization process difficult to achieve for states.

THE HISTORICAL ANALYSIS OF YUGOSLAVIA

The republic of Yugoslavia broke up with the international recognition of several of its republic states as sovereign states. It was the only communist federation that imploded with such violence when everything was seemingly in its favor. The disintegration of Yugoslavia was the result of many factors rather than only a single one. The different recitations of history combine not only the founding 'state-forming' nationality of each republic, but also the distrust, resentment and even hatred between them

and other peoples with whom they previously coexisted (Ingrao,2009: 3). During the 1990s, Yugoslavia's succession was taking place and passion was very high in response to the immense suffering, destruction, and war crimes. Strong nationalist attempts at the preservation of ethnic self-identity with the homogenization of nations lead to the use of non-democratic methods. There are number of important reasons for the analysis of Yugoslavia's break up during 1990s. Indeed, the real reason for the disintegration of countries lays in Yugoslavia's history and in the national ideologies of its main groups rather than those economic, political and social factors. The basic objective was to solve national question by the establishment of the federation of equal nations under the principle of 'brotherhood and unity' of Yugoslav nations. However, the trend of decentralization of Yugoslavia in terms of reopening national question could be primarily motivated by the role of historical legacy, constitutional factors, the importance of the Croatian Spring and the role of the political actors. It is important to understand the weight of history that rooted in Yugoslavia's experience tended to focus on the national ideologies of its constituent peoples and the failure of the integrative ideologies of united Yugoslav nation. Communist power rapidly entered in Yugoslavia which emerged from World War II, was a six republic federation such as Slovenia, Croatia, Bosnia-Herzegovina, Serbia, Montenegro and Macedonia. Single-

ton,1985: 23) In 1946, the new constitution that established six republics was modeled by Soviet Union In the last days of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, nationalism posed the most potent challenge to the ideology of state socialism. Yugoslavia was seen by many as an artificial construct.

THE MAIN DRIVEN FORCES OF REVIVED NATIONALISM IN YUGOSLAVIA

The Roots of National ideology in Yugoslavia

Nationalism was certainly not a new phenomenon in Yugoslavia. The resurgence of ethnic conflict and hatred in the former Yugoslavia can be attributed to the complex ethnic structure of the country. Yugoslavia was a highly heterogeneous society composed of various different peoples, and these nations developed and emerged under different social and historical conditions, and were at various levels of economic, cultural and political development at the time they merged with each other (Singleton,1985: 23). Each of the constituent republics of the Yugoslav federation was dominated by a single national group. Therefore, conflicts between the republics turned into interethnic conflict. Ancient ethnic hatreds and the absence of common historical legacy are interpreted as a reason of the meltdown of Yugoslavia's multinational structure.

The collapse of the Yugoslavia relates to a lack of common interest and a

sense of persistence in national historical narratives in which peoples cast each other as 'the enemy'. (Ramet,2007:3) For example, members of different national groups in a multi-racial states read different newspapers, books and maintain alternative sources of information therefore so democracy and unity became more difficult to maintain or establish in the unified state. (Ramet,2007:4) One of the important ways to address the history of Yugoslavia is to back into the past to understand the lifestyle of the society in those times. For example, citizens were free to express their own nationalism, culture and to speak their own language after the 1963 Constitution. In other words, an individual was not enforced to introduce itself with one of the nationalities or determine himself for one of nationalities (Drakovic,2008:101). The regime was defined itself as a socialist state rather than using any national terms. Above all, mixed marriage was also common between nations in Yugoslavia. In addition to that, extending to the development autonomous educational and media system caused to miss the opportunity of interpreting knowledge in the same way and contributed to the dissolution of the Yugoslavia (Ramet,2007:43) For example, the absence of common education system caused topics relates to culture and history to be taught differently in different republics. In other words, Since 1948, the education system allowed nations to explain their own point of views that caused never har-

monized nations in a coherent way in Yugoslavia (Ingra,2009:27)

The nationalism took two forms such as hegemonic and separatist, both of which resulted in violence and accelerated disintegration of Yugoslavia. Serb nationalism in 1918 was an example for hegemonic nationalism and the Serbian national vision was 'Greater Serbia' at the end of First World War. On the one hand, the national goal was to bring all Serbs into a unified state and to safeguard the Serb national interests. In contrast, the main goal of the Croatian was national integration and aspiration for the national state. Each national ideology claimed that the communist regime intentionally disadvantaged its nation and benefited its competitor nation or nations. When Yugoslavia lost the mandate to maintain its political monopoly or to speak for a single Yugoslavia, nationalist discourse and ethnic mobilization became stronger than it did in the past. Ethnic mobilization played the important role in dissolving the state and what is known is that state failure is much more common in the case of states or regimes which have lost the confidence of their populations; systems which are considered illegitimate by their own populations are more vulnerable to crisis. Ethnic differences, diversities in the traditions and cultures of the nations in Yugoslavia played the important role in failure to constitute a Yugoslav culture, nation and state. National, linguistic, religious, cultu-

ral and historical differences encouraged lawlessness and emerged dissatisfaction within the system in the history. Nationalist doctrines and actions caused ethnic tension and instability in the country. The main factors underlying this development were an underdeveloped political culture and a heritage of authoritarianism compounded by grooving nationalism (Akhavam,1995: 33). The increasing social and political uncertainty and the crisis of social values and opportunities that gave impetus to the search for a solution in ethnocentrism. For Example, Serbs- Croat's language was taught in Slovenian and Macedonian schools, but Slovenian and Macedonian were not taught in the schools of Serbia, Croatia and Bosnian in the past (Cvijeto,2002:107). As a result, their separate cultural and linguistic identities were threatened in the unity therefore, the evolution of Croatian nationalism became a significant factor on the opposition

to the Communist state. Unfair treatment between nations into the federal structure resulted in the absence of political viability. The main drivers of increasing ethnic divergence and nationalist movement of states in the past will have a big impact on absorbing the European values and identities easily. Europeanization process of Serbia and Croatia differs from each other on the basis of the identity issue of the state.

The role of Self management Right in the Revived Nationalism

The transition from communism to post communism in Yugoslavia was smooth and change was initially imperceptible. The most important decisions, such as the adoption of "social plans, regulation of the monetary system, the total volume of budgetary expenditures, ratification of international treaties "could be adopted by the Chamber of Republics and Provinces only after it had ensured the

adjustment to the positions of the autonomous provinces (Crampton,2002: 121).Joseph Broz Tito, The President of the Yugoslavia states introduced a law on workers 'self -management which differentiate Yugoslav from Soviet Socialism self –management (Crampton,2002:119). The main reform legislation was enacted to increase role of private activity, to reduce the power of state and to establish self managing institutions. Yet, the reforms produced political casualties as well. In fact, after the 1963 Constitution affirmation of individual's freedom to declare any national identity, elites did not accept Yugoslavia under the nationality. Self management right was also extended to education, health, culture and social services areas in the state. All the amendments in 1963 constitution made clear that Yugoslavia's constitutional decentralization occurred on the national level. The self determination right was given to the society to choose one's own way out of an increasingly unen-

durable situation (Cohen,2008:106). After the 1970s, the Yugoslav republics started to behave if they were independent entities in a unified nation. Self management right gave nations independence in the most areas and also accelerated the decentralization of Yugoslav entity in the Balkans.

The Role of the 1974 Constitution in Yugoslavia

One of the important reasons behind the growing nationalist movement of Yugoslavia is the 1974 Constitution which provides freedom to develop all aspects of human personality and to bring people and nations in line with their interests and aspirations on the way to creating the richer culture and civilization of the socialist society (Gallegner,2003: 27). The 1974 constitution was the most significant change initiated the process of decentralization of Yugoslavia. The constitution devoted most of its provisions to self-management right which was universal in the public sectors and self- ma-

agement was alternative to the state. Another effort was made to dislodge the legislative functions from the parliaments and transfer them to self managing bodies. Furthermore, the constitution gave a clear mandate for the autonomous states to participate in federal decision and also making conferring territorially based powers. In other words, republics and provinces become independent in taking their own actions and gaining the authority over the decision taken by federal state (Ingrao,2009:19). While Yugoslav nationalism was being weakened, the nationalism of the constitutive nations was getting more effective (Jovic,2001:105).

The 1974 constitution was extending self management right in other areas such as political, economic and social life. While Tito was a strong leader connecting all leaders under the hegemony, the institutional lines connecting republics together were very weak. Obviously, this Constitution had made Yugoslavia into more than one republic, because each Republic had a wide range of sovereign rights and powers, and the Republics seem to be both sources of state sovereignty and centers of political power. As a result, the communist actors and their leaders in each republic received a guarantee by the constitutions to have authority over the provinces. 1974 constitution could be described as follows; it weakened the federation and eliminated the true authority of federal decisions; it created the divi-

sion of the population into “working people and citizens,” and tolerated the existence of two federal units (Hudson,2003:4). The 1974 constitution and constitutional process were responsible for the collapse of the federal state and it had made it possible for the real government to directly change from unitary party state to the confederation of party states. In other words, constitutional decentralization had established several independent and opposing nations states on Yugoslav’s territory (Cohen,2008:105). Most civic rights were guaranteed under the constitution and the republics behaved as de facto independent states with their own political and institutional priorities.

As a result, the institutionalization of national conflicts with the 1974 constitution served to influence of ethnicity on the determining their own interests. The monopolization of ethnic politics by the governing strata in the republics adversely affected interethnic relations and contributed to the formation and expression of the national interests (Akhavam,1995: 35).For example, the republics with stronger economies tended to expand in the direction of the market and they used barriers to protect their national autarchy. States were prone to behave as intervened actor rather than extrovert in their foreign policies. Yugoslavia contributed significantly to the confrontation of interests and disintegration on a national scale in the form of conflict between national sta-

tes. The clash of interests represented one of the main features of the crisis that confronted Yugoslavia society. Actually, this crisis was the result of the emergence of an autonomous political sphere and the strengthening of non-institutional political life that led to the collapse of the old order. In the Article 3, the republic was referred to as states, based on sovereignty of people and communities of the nations (Cohen,2008:106).The right of self-determination was contained in all Yugoslav constitutions and it was an opportunity to establish their own organizations for promoting them and it was given to the federal institution to accelerate nationalist movements in Yugoslavia.

The role of the Political Actors in the revived nationalism in Yugoslavia

Tito's death was one of the driven forces in leading to disintegration of Yugoslavia. Ethnic tension became more severe in Yugoslavia after the death of President Joseph Broz Tito in 1980 (Dyker,1996: 94) The death of Tito was perceived by many people as losing the country's main unifying force. During his presidency between 1953 and 1980, he always carried a message of unity and nationalism in Yugoslavia. Unfortunately, Yugoslav unity was dissolved quickly following Tito's death. Indeed, many feared that without his presence unity could not be maintained. It is true that Tito's regime was popular in Yugoslavia and tried to keep societies together. Tito was supported as a father of

their nation and was to be elected for an unlimited term of office. West also sees Tito as an authoritarian leader who opposed the democratic governance and liberal principles because he would endanger the unity of the country. After the death of the Tito, central state was weakened to compete with Republican governments. Also, the multilingual, multicultural and multiethnic structure of Yugoslavia become more problematic issue than before and gave rise to nationalist movement of states. Tito's death combined with the decline of communist ideology in the rest of Europe in the 1980s led to a severe weakening of important unifying factors of Yugoslavia. Since 1980, real power passed to republican level politicians and nationalist ideology was supported by the public intensively. Political actors had certainly played a critical role in the dissolution of Croatia and Serbia from Yugoslavia during the initial stages of state creation. Slobodan Milosevic was also effective political leader in Serbian authority and he has been singled out as the most responsible for the recentralization and final destruction of the country. For example, the intellectuals had an big influence in rising the nationalist sentiments and the problems in the Serbian autonomous province of Kosovo in the Serbian Academy of Sciences and Arts (SANU) in1986 (Hudson,71). To illustrate that, When Milosevic (1989) came to power in Serbia, he declared to the local Serbs that nobody would be allowed to beat

them. A careful and well planned strategy of Milosevic was dominating all Yugoslavia states effectively. He committed to keeping alive Tito's image until 1991 and later he turned to nationalist movement in the state. Besides that, national homogenization and war were permitted and encouraged by Milosevic, and who were given logistical support by Serbia's security apparatus and those are responsible for strategic rape, introduction of terrorist regimes in various Croatia and Bosnian localities that were meant to spread panic and compel whole national communities to go into exile (Blitz, 2006: 31). The Yugoslav Republic's political and intellectual leaders were driven forces of raising national question and also finding the solution for withdrawing from communism to maintain their own ideology and their positions of power.

The role of the Croatian Spring Movement on the national building process of Croatia

Croatian Spring movement (1971) that caused for the recognition of the Croatian language was one of the most important cultural initiatives to increase the national feelings in Croatia in 1967 (Pavkovic,2000:67) Croatian culture that was emphasizing the revival of national awareness was an attempt to set up separate school and education plan for their student by ignoring literatures of the Yugoslav nations. Moreover, most of the Croatian intellectuals were oppose the previous school programs and

teaching methods in the Croatia. As a result, they made a call to recreate culture for the Croatian citizens. (Ingrao,23) Communist state was reluctant to tolerate Croatian desire for more autonomy since it was a sign as a beginning of the end of Yugoslavia. For example, In the late 1960s, agitation began among students and intellectuals in favor of greater cultural and economic rights for their own republic. In addition to this, a political movement in Croatia occurred for greater rights of Croatia as well as democratic and economic reform. It was a massive and direct challenge to Yugoslav's political status quo, its constitutional structure, and to Tito's and the party's unquestioned rule (Job,2002:25). Croatian Spring was another significant factor that accelerated disintegration of this unity.

The dissolution of the Yugoslavia

The end of the bipolar world and the transition to post-communist period was severe in the Yugoslavia. The basic objective of nationalist movement was to establish nation states such as Macedonia, Slovenia, Croatia Kosovo, and Bosnia-Herzegovina. The escalation of the war began with the Slovenia, followed by the tragedy of the Croatia, and culminating with the everyday atrocities of the war on Bosnia-Herzegovina. The result of all these events was obviously the disintegration of Yugoslavia. Yugoslavia break up could have been prevented only by a common effort by domestic political leaders and also helped

by the timely aid of the international community. The regime failed to establish and develop formal institutions within the political system for the prevention of ethnic and social conflicts between groups.

The declaration of independence in Slovenia and Croatia in 1991, recognized by the international community, was therefore the most important political result of the first stage of the war. Croatia was under pressure of war, which affects not only its territory and its population, but also its public policies and perspectives. Strong nationalistic tendencies have been reinforced throughout the course of the war. Bosnia and Herzegovina declared its sovereignty in 1991 that was boycotted by the majority of the Serb. International recognition of Bosnia and Herzegovina increased diplomatic pressure for the Serbs who are direct responsibility for the genocide, ethnic cleansing and crimes against humanity. What is more, Macedonia was also one of the inheritors of the former Yugoslavia which declared its independence from Yugoslavia (1991) and had civil war experience with the Albanians in 2001. At last, Kosovo was the latest state declared its independence from Yugoslavia (2008) that had been recognized by the international community after having severe war experience in the past. It is obvious that fall of communism gone hand in hand with revival of nationalism. The conflict for the national ideology caused a conflict

between over the control of territory where different nations claimed for their own ideology.

THE PATH TO THE EU INTEGRATION PROCESS OF SERBIA AND CROATIA

A violent break up in Yugoslavia that caused into war for a number of reasons such as the role of nationalism concept, the role played of political leaders, of republics, the failure of its people to develop a common historical narrative, the 1974 constitution and other constitutional factors, the right of self-management, the political illegitimacy in the communism and the domino effect of the separatist movement between republics in Yugoslavia. According to Dean Jovic, the principles of multiethnicity that dominated Yugoslav politics were replaced by a “return to nationalism” in order to protect and strengthen the newly acquired statehood. (Rupnik,2011:37) **In fact, without the pacification of national grievances and without the introduction of a democratic order there will never be stability in the Serbia and Croatia.** The European Union, which offers guidelines, methods and assistance for restructuring, development and transition, is the main source of change and reform on the candidate countries (European Commission, IPA: 2007). Importantly, EU helped Croatia and Serbia to succeed in its process of transition by adapting the models and guidelines that are offered. The perspective of EU membership for the Serbia and Croatia was a powerful driver for internal and external reform on the candidate countries. The European Union provides an oppor-

tunity on candidate countries in promoting political stability and economic prosperity in Europe. Today, the EU plays an important role in the international arena with its important foreign policy tools, such as diplomatic, economic and military operations, for the maintenance of peace and implementation of peace (Ginsberg and Smith, 2005: 1). The process of Europeanization is often used to describe the adjustment of an entire political culture of the states on its path towards membership in the European Union. In this process, the European Union exercise impact on the candidate states through both soft power and smart power, however also through hard power from the economic perspective (Cierco,2009: 177). Europeanization is described as a new identity building, administrative innovation and cultural change in a country.

The EU's main tool in promoting national domestic political change is its conditionality, especially for membership, not limited to membership (Schimmelfennig and

Knobel,2003: 495-519). EU is the global actor applying its enforcement mechanism on the candidates during the process of European Union path. EU membership provides a strong incentive for adapting the political, social and cultural changes on the candidate countries. Europeans have proven to be better than any other nation in the world at maintaining peace, cooperation and prosperity (Pavkovic,18). The EU provides its candidates prosperity, stability and peaceful environment by converting states national governance with different mechanisms. For example, Stabilization and Association Process (SAP) of the EU is a process aimed at helping countries for the adoption and implementation of the EU legislation. SAP plays an important role in increasing regional cooperation, building neighborly relations and the resolution of inter-state disputes. The process of Europeanization is a product of national consensus that led states to implement and take all the necessary reforms within the state. While in the short term, Europeanization forced

countries to face with socioeconomic and political choices for the countries that are involved but in the long term, it is defined with modernization, stability and development. Europeanization is a process that includes multiples steps for Balkan countries. To illustrate that, Balkan states has to adjust their national institutions, to implement their market economies and to coordinate their national legislation. Balkan states must resolve bilateral problems, improve regional cooperation and transfer their sovereignty on the accession process of EU. Europeanization process of the states requires creating common identity policy, abolishing borders and stabilizing their economies and policies. EU has applied several instruments towards Balkan countries such as conflict prevention, peace building and conditionality.

Europeanization process consists of external incentive models, rationalist institutionalism and social learning mechanism in order to explain domestic transformation of the state According to

the general assumptions of the external incentive model, the size of the award exceeds the cost of internal compliance, while the state adapts to organizational norms. More specifically, the benefit cost balance depends on the size of the international award, the reliability of promises and sanctions made, and the cost of internal compliance (Schimmelfennig, 2004:4). For rationalist institutionalism, Europeanization is a choice of decision makers who takes the decisions on the basis of their own cost and benefits analysis. For example, for the rationalist institutionalism approach in the EU, Europeanization depends on the decisions of the domestic actors (Schimmelfennig and Sedelmeier, 2011:661-79). In other words, External incentive model works if benefits of membership are higher than adoption costs. In addition to that, social learning model has a big impact of changing the identity and preferences of the member states. If member states accept the supremacy of the EU, nation will easily accept the rules and principles

of the EU institution. (Schimmelfennig, 2004). According to social learning model, the government considers itself as a European and the society share the values and norms of society easily. Lesson drawing mechanism was effective both governmental and societal actors in order to draw lessons from the EU and to tackle better problems they face. Socialization processes can have an even more profound impact on EU member states and result in changes of national preferences and identities. Domestic empowerment mechanism plays an active role in providing incentives of the EU for the applicant state. Socialization is the identification with the EU community, coordination of the foreign policy actions and compliance with common procedures and norms. Lastly, soft power mechanism is also a part of Europeanization process of the states. Soft power is “the ability to get what you want through attraction rather than coercion or payments” arising from a countries culture, political ideas and policies, whereas “hard power” is “the ability to coerce” based on a countries military and economic might (Nye,2004:256). Soft power theory based on attraction because actors want to be like you or wants something that you have. European Union impact on certain candidate countries has worked well, because the EU has the attractive options and methods for states on the Europeanization process.

Neo-functionalism and inter-governmentalism are two important grand theories have shaped the Europeanization integration process that is today called the European Union. Neo functionalism or

Supra nationalist and inter governmentalism will be a part of this article in order to better understand the role of nationalism concept on integration process of the Croatia and Serbia in the EU. Both inter governmentalism and supra nationalism differs not on the role and importance in the process of European Union integration that also differs on who they perceive the EU institutions. According to inter governmentalist theory of the EU, identity divergence is a mechanism that defines their own national principles and resisting norms and rules of Europeanization. Intergovernmentalist theory assumptions are mostly related to rationalist institutionalism mechanism of EU. On the other hand, for supra-nationalist, identity convergence is a process by which political actors strategically shared norms and values, also disregard contradictory ones in the process of EU. Social learning model is mostly compatible with the neo functionalist theory that forefronts the importance of EU institution. In other words, domestic factors outweigh more in inter-governmentalist theory than supranationalist theory.

The inter governmentalist approach on the EU integration Process

An intergovernmental approach that focuses on the state power and national interest with a proper appreciation of the important role of internal factors in determining the goals that governments pursue Inter governmentalist sees the terms of international cooperation as reflecting the relative bargaining power of different governments. This approach plays a min-

imal role in the process of opening new issues, reforming decision making procedures and ratifying the accession of new members. According to Andrew Moravcsik, the member states have always protected their national own interest and put a strict limits on any attempts in transferring the sovereignty. Thus, states sought to avoid giving high authority to central institutions that could undermine their sovereignty, and preferred to work with intergovernmental institutions such as the Cabinet. (Moga,2009: 802). Inter-governmentalist attribute little influence to supranational agent or institutions .The national policy preferences come first and the future spill over to other areas is blocked. The defenders of this approach avoid to share the power with other authorities that could weaken sovereignty of the state and prefers to work with intergovernmental institutions. Inter-governmentalists are state centrist and also focused on the internal goals and politics of the governing country in each society.

Serbia could be one of the important examples to inter governmentalist theory with its state centrist position in the international system. Serbia rather than other countries that gained their independence from Yugoslavia focused on the internal goals and national interest of the state. In Serbia, state administrators play a decisive role in the preparation of the basic agreements and basic legislation underlying the EU. According to the instrumental rationality approach, actors prefer to choose their way of acting based on cost benefit calculations (Börzel and Risse, 2012:5). Serbia followed different

path on the path to EU than Croatia in terms of policies, values and preferences of the states. In Serbia, the national policy preferences come first and the future spill over to other areas is blocked. Serbia. Intergovernmentalist theory plays an important role in addressing how Serbian state evaluates the process of the European Union. The transformation of Serbian policy stems not from the desire to be idealized European, but from the need for EU membership for realistic and practical reasons. If convergence occurs, it will have a pragmatic or utilitarian function (EC,2014:1039). Serbian nationality comes first rather than other nationalities in the region. Serbia finds difficult to meet not just the political, also economical and cultural conditionality of the European integration. For example, on the path to Europe, Serbia has a financial, social and legal burden on the back such as Kosovo issue, corruption, judiciary system, freedom of rights etc. Serbia has to complete numerous recommendations and requirement on the path to EU, also accept to be Serbian and European identities at the same package.

Europeanization process in Serbia have played very little role in moderating the Serbian policy. The shift in Serbian policy towards the Kosovo is a result of the EU conditionality procedures on Serbia. Serbian policies are mostly linked with the logic of the rationalist rather than the logic of appropriateness policy. For example, changes in Serbian policies that facilitate the pro-European agenda stemmed from an EU-backed democratizing influence that could make Serbian

politics more 'EU-compliant' and lead to a process of 'alignment' under EU pressure (Vachudova,2014).To illustrate that, majority voting is limited by domestic market policy, the power of parliament is restricted and the future spillover to areas is blocked and the attempt to control over future changes in the scope of EC activities (Moravcsik,1991:49). According to inter governmentalist, while this integration process lies in the interest of the states, also provides a relative power to Brussels. Nationalism within the EU is still a significant problem that prevents rapid enlargement, social transformation and regional cooperation of the society in the Balkans.

Although Serbia wants to be a key actor on the decisions that are taken within state, some factors have outweighed into sharing the powers with the supranational organization such as European Union. Although in literature, Europeanization process has perceived as a value building, identity formations and adaption approach, but in Serbia Europeanization process based on the logic of rationalism.

The Neo functionalist Approach of the EU integration Process

The neo-functional theory claims that integration will lead to the spillover effect to other areas in the organizations. The establishment of supranational organizations will mediate cooperation, coordinate and regulate standards among members. As integration continues to expand, effects continue to spill over and the European Union continues to gain its power on the member states. The pro-

ponents of the neo-functionalism approach support the sense of common purpose, which would lead to creation of international organization in order to facilitate international cooperation. On the road to Europeanization, the EU exports to the countries of democratic values and practices, the rule of law, human rights standards and dialogue, which together constitute the norms of good governance (Cierco,2009:196). The three main parts of this theory, including that integration is inevitable, the spillover effect will cause integration to form a new working areas between states and the emergence of parliamentary diplomacy will strengthen the method for organizing interaction of the states in the Union. State actors were no longer able to engage in independent economic action to promote their economies and were experiencing a diminution of sovereignty. Today, the components of neo-functionalism continue to emerge as valid theories to understand the integration process of states on the path to EU. Increasing levels of cross-border transactions and communications by private actors increase the perceived need for European-level rules and policies and for supranational capacity to supply them.

Although Serbia failed to share the powers with other states, to accept the European norms and to implement the EU legislation process easily, Croatian state was successful to be both Croatian and Europeanized.

The path to EU of Croatia will assist post conflict democratization, economic prosperity and supervise the nation building by conditionality procedures. The international recognition of the Republic of Croatia in 1992 has paved the way to the beginning of the relations between Croatia and the EU. After the Dayton Peace Agreement of 1995, Croatia tried to make a quick transition, being one of its priorities to distance itself from the negative label of "Balkan country" (Cierco,2009:178). Croatia was willing to accept conditionality procedures of the EU on the way to membership of this union. European Union membership was a desire of all political elites in a country. The positive trend in the political, social and economical reforms in the country represents the incentives to be a part of the EU. The domestic changes in the domestic policies that are linked with the EU conditionality procedures and all the implementations that are in a harmony with EU legislations played an important role in a membership process of Croatia. More importantly, the all positive political, social and economical changes in Croatia embedded within the society. Neo functionalism will continue to predict integration and development of the European Union in years to come. Supranational organizations with independent authority are at the heart of the expansive dynamism of European integration. All the political, social, and economic factors are related to the EU integration process in Croatia for

democratization, modernization and prosperity.

Today, the capacity of national governments individually and collectively to control policy making outcomes at the EU level has declined and the authority of supranational bodies has increased. European values do not require the abandonment of any of the prized values or their own traditions. Having universal European values and being called Europeans provide advantageous for Serbia and Croatia over their national identity. The exit from Yugoslavia and disintegration was necessary for the Serbia and Croatia who wish to enter the European club and to be called Europeans. Inter-governmentalist criticizes the neo-functionalism for the continued dominance on the national state and on the national interests. In Croatia, identity convergence process by which political actors willing to share norms and values with European Union and disregard the contradictory ones. On the other hand, in Serbia, identity divergence process by which political actors unwilling to share their identity, culture and norms with European ones. While Balkan identity outweighed in Serbia, European identity outweighed in Croatia. Asymmetrical relationship of the Croatia and Europe forced the cooperation with Croatia in multiple areas that has accelerated convergence process of the Croatia on the path to toward the Europe Union.

Conclusion

The dissolution of Yugoslavia prevented free elections in the system and caused political pluralism among republics that failed to resolve the national question for each republic. The absence of common historical narrative and the role of political leaders and intellectuals, ethnic diversity and the role of the 1974 constitution were important factors of increasing nationalist movement resulted in failure to constitute a Yugoslav culture and nation together. A stable political institution, central administration and effective political leaders that are backbone of the unity play remarkable role to keep the society together and to prevent any kind of uprising movements from any kind of groups. Moreover, the process of decentralization within the political framework of the former Yugoslavia was led by nationalist movements, with the primary goal of establishing nation states. A revival of traditional nationalism within dissident delegitimizing ideologies in the 1960, became in the late 1980s, a powerful tool for political mobilization (Pavkovic,2014: 98).

The demise of the former Yugoslavia was brought about by various dissident movements seeking international recognition of statehood. The resolution of the complicated problems connected with the dissolution of Yugoslavia, and the development of the emerging nation states, will take a long time to be resolved. In other words, National identity concept has

a dual effect in building a nation state. While national identity issue became a main driver to build a new nation in the region, it might have an adverse effect in sharing the power with other powers in the system.

Instead of summary, inter governmentalist theory outweighed in the Serbia's policy towards the EU in terms of refraining from national identities and adopting the set of rules and norms that are offered by Europe. Serbian border and statehood problem played an important agenda on the path towards the European Union. For Serbia on the path to EU, the actions are designed to meet the conditions set by the EU in order to meet specific interests or objectives of national decision-makers, without being based on the any normative based purposes. (Economides and Ker-Lindsay,2015:1040). On the other hand, adapting to union standards, national building process and other promotions supervised by EU absorbed by Croatia more easily than Serbia. Although Croatian society is more adaptive to the external changes in the state, Serbian minority is reluctant in putting the changes into practice. In Serbia, decision makers have more voice in changing the way of the decisions towards the process of the Europeanization than Croatia.

While intergovernmentalist approach has gained weight in analyzing the European Union processes of Serbia, Neo functionalist approach is still

compatible with the policy of Croatian government on the path to European Union. While interest based approach to Europeanization serving the economic purposes of Serbia, value based approach is assisting in transforming the economic, political and cultural areas of the Croatia. In the case of Europeanness, the honorific and symbolic benefits greatly outweigh any tangible costs of adopting it: being European makes you thus feel good without costing you anything. No other supranational identity to date certainly not Yugoslavs could beat this (Pavkovic,2009:18).

Although both nations gained their independence from Yugoslavia after the Cold war, they have had different path on the integration process of the EU. Today, Croatia became a member of the EU in which cooperation has spread into many new organizations and areas of coordination and integration. On the other hand, Serbia which still holds a candidate status of the Union has a long path to fulfill the requirements of the membership in the Union. While the concept of identity convergence explains Croatia's rapid compliance with controversial EU requirements, the concept of identity divergence had created a negative impact on the Serbia's EU candidacy. In the context of Europeanization, identifying presence or absence of the broadly shared European idea best explains differing pathways of Europeanization. While this research analyzes important issue of the

Europeanization process of Croatia that has resolved statehood problem by identity convergence theory also claims that the unresolved statehood problem in Serbia caused by identity divergence of the EU. It is important to make an output in this research that seeks to present the effect of national identity issues on the Europeanization process of the two states in the system.

Bibliography

Akvaham, P.(1995).*Yugoslavia the former and Future*.The Brookings institution, Washington.

Blitz, K, B.(2006).*War and Changes in the Balkans, Nationalism , Conflict, and Cooperation*, Cambridge university Press, New York.

Börzel, T. A and Risse, T.(2012).*From Europeanisation to Diffusion: Introduction*,West European Politics.

Cohen, J, L. and Soso, Dragovic, S.(2008).*State collapse in South-Eastern Europe: New perspectives on Yugoslavia's disintegration*. Purdue university Press, USA.

Crampton ,R,J.(2002),*The Balkans since the Second World War*, Longman, London.

Cohen, J, L. (1993). *Broken Bonds. The disintegration of Yugoslavia*, West view Press, Oxford.

- Cierco, T.(2009).*Europeanization Impact on Croatia's Course to Democracy*, Primavera, Nação e Defesa.
- European Commission,(2007).*Financial assistance is provided under the Instrument for Pre-accession Assistance*, (IPA) .
- EU Commission (2014).*Financial assistance is provided under the Instrument for Pre-accession Assistance*, (IPA) .
- Ginsberg,R. and Michael E. S.(2005). *Understanding the European Union As a Global Political Actor: Theory, Practice, And Impact,*" Princeton University.
- Gallagher, Tom,(2003).*The Balkans After The Cold War,From tyranny to tragedy*, Routledge Press, London and New York.
- Hudson, Kate.(2003). *Breaking the South Slav Dream*, Pluto Press, London.
- Ingra, W, C.(2009).*Confronting the Yugoslav controversies: A scholars' initiative*, Purdue university Press, USA.
- Job, C.(2002).*Yugoslavia's Ruin ,The bloody lessons of Nationalism* ,Littlefield Publishers, New York.
- Jovic, D.(2001) *The Disintegration of Yugoslavia: A Critical Review of Explanatory Approaches*, European Journal of Social Theory.
- Milacicic,F.(2020).*Europeanization and Statehood Problems: The Cases of Croatia and Serbia*, Cambridge University Press.
- Moga, T.L.(2009).*The Contribution of the Neofunctionalist and Intergovernmentalist Theories to the Evolution of the European Integration Process*, Journal of Alternative Perspectives in the Social Sciences.
- Nye, Joseph (2004). *Soft power and American Foreign Policy*, Political Science Quarterly.
- Pavkovic, A.(2000).*The Fragmentation of Yugoslavia*, Macmillan Press, Great Britain.
- Pavkovic,A.(2014).*Yugoslavs and European :A Tale of Two Supranational Identities*,Research Gate.
- Ramet, S.(1995).*Nationalism and Federalism in Yugoslavia 1962-1991*,Indiana University Press, USA.
- Radaelli, C.M.(2003)*The Europeanization of Public Policy*. In Featherstone, K. and Radaelli, C.M. (eds) *The Politics of Europeanization* ,Oxford: Oxford University Press.
- Ramet, S.(2007)*The Dissolution of Yugoslavia: Competing Narratives of Resentment and Blame*,Journal of Politics and Society, Southeast Europe.
- Rupnik, J.(2011).*The Balkans as a European question*, European Union Institute for Security Studies.
- Singleton, F.(1993). *A Short History of*

Yugoslav Peoples, Cambridge University Press, USA.

Sigleton, F. (2006). *A short History of Yugoslav People*, Cambridge University Press, (1993), 23.

Sedelemeier, U. (2011). *Europeanisation in New and Candidate States*, Living Reviews in European Governance.

Schimmelfennig, F. and Engert, S. & Knobel, H. (2003). *Costs, Commitment, Compliance: Latvia, Slovakia and Turkey*, Journal of Common Market Studies.

Schimmelfennig, Frank and Ulrich Sedelmeier (2004). *Governance by Conditionality: EU Rule Transfer to the Candidate Countries of Central and Eastern Europe*, Journal of European Public Policy.

Schimmelfennig, F. and Sedelmeier, U. (2011). *Governance by Conditionality: EU Rule Transfer to the Candidate Countries of Central and Eastern Europe*. Journal of European Public Policy.

Vachudova, M. Anna, (2014). *EU Leverage and National Interests in the Balkans: The Puzzles of Enlargement Ten Years On*.

Vejvoda, I and Dyker, D.A, (1996). *Yugoslavia and After*, Longman, London.

Willer, Franke, (2002). *The Social Construction of the Man, the State and War*, Routledge Press, New York, London.